Alfred JARRY

Kral Übü

[Ubu Roi]

Türkçesi
Şehsuvar Aktaş - Ayşe Selen

Mitos Boyut

TİYATRO / OYUN DİZİSİ 174

Bu kitaptaki oyunun Fikir ve Sanat
Eserleri Yasasından ve yasalardan
kaynaklanan tüm hakları
çevirmenlerine aittir.
Yayınlanan oyunların sahnelenmesi,
oynanması, herhangi bir amaçla
eserlerden yararlanılması ancak
eser sahibinin iznine bağlı olduğundan,
kişi veya kurumlarla, kuruluşların
çevirmenlerine doğrudan
başvurmaları zorunludur.

Çevirinin Türkiye Yayın Hakları:
© Copyright: Tem Yapım Ltd., 2004.

Mitos-Boyut Tiyatro Yayınları
Oyun Dizisi 174
Kral Übü / Alfred Jarry
1. Basım: Mart 2004
2. Basım: Mart 2014

Baskı: Yeni Güven Matb.-Topkapı-İstanbul; Tel 212. 567 69 20
Güven Sanayi Çarşısı, Davutpaşa Cad. C Blok No. 210

ISBN 975-8648-72-1

TEM Yapım Yayıncılık Ltd. Şti.
Osmanlı Sok., Osmanlı İşmerkezi 18/12.Taksim-Beyoğlu/34437 İstanbul
Tel: 212. 249 87 37-38 ; Fax: 212. 249 02 18
E.posta: mitosboyut@gmail.com
web: mitosboyut.com.tr

Mitos-Boyut ✣ OYUN DİZİSİ 174

ALFRED JARRY

KRAL ÜBÜ

[Ubu Roi]

Türkçesi
Şehsuvar Aktaş - Ayşe Selen

İÇİNDEKİLER

İkinci Baskı İçin ÖNSÖZ/ Ş. Aktaş-Ayşe Selen, 5

Jerry ve Übü Hakkında, 8

Çevirmen Notu, 10

Kral Übü, 11

İkinci Baskı için:

ÖNSÖZ

Roman, şiir, tiyatro oyunu, makale, deneme gibi edebiyatın çeşitli alanlarında kalem oynatmış, üretken bir yazar olan 1873 Laval doğumlu Alfred Jarry'nin en çok bilinen ve oynanan oyunu *Kral Übü*'nün yazılma serüveni yazarın ilk gençlik dönemine dek uzanır: Jarry'nin 1888 yılında kaydolduğu Rennes Lisesi'ndeki fizik öğretmeni Hébert öğrencilerinin gözünde "dünya üzerinde grotesk olan her şeyi" temsil etmektedir. Öğretmen zengin bir okul edebiyatının başkahramanı olur. Nitekim Jarry, Charles Morin adındaki bir öğrenci tarafından kaleme alınan *Polonyalılar* başlıklı bir metni tiyatroya uyarlar: Bu, *Kral Übü*'nün en eski versiyonudur. Bir kukla oyunu olarak tasarlanmıştır.

Jarry 1891 yılında eğitimini sürdürmek üzere Paris'e gider. Bir yandan yazmayı ve yayın yapmayı sürdürürken bir yandan da Übü'ye nihai biçimini kazandırmakla meşguldür. Yayınları sayesinde *Mercure de France* dergisinin yöneticisiyle tanışır. 1894'te aynı yayıncının evinde *Kral Übü* oyununu sergiler. İki yıl sonra ise *Kral Übü* bugün bildiğimiz şeklini alır ve 1896 yılında *Théâtre de l'Œuvre*'de prömiyer yapar. Oyun ortalığı karıştırır, basın veryansın eder. Bundan sonra Jarry'nin oyunları, dolayısıyla ardı sıra kaleme aldığı *Übü* serisi, hepsi olmasa da, arka arkaya oynanır.

"Grotesk" bir fizik öğretmeninden yola çıkarak yazdığı *Kral Übü*'de Jarry, iktidar ve para tutkusunun, bencilliğin, gözü doymazlığın, zalimliğin yeryüzündeki timsali olan bir portre çizer. Bir anlamda döneminin gözü doymaz burjuva insanını, onun dünyasını ve etiğini ters yüz eder. Aynı zamanda döneminin tiyatro anlayışına da baş kaldıran, yeni bir dil arayışında Rabelais'nin izinden gitmiş olan Jarry'nin yapıtları ve özellikle keskin, ayrıksı mizah anlayışı insanlığın en grotesk, en kıyıcı yanını bugün için bile alışılmadık

olan bir biçimde gözler önüne serer. O, 'Patafizik' sözcüğünün de mucididir. 'Patafizik' bir anlamda gerçeğin yapı bozumuna uğratılıp, absürdün alanında yeniden kurulmasını kuramlaştırmayı amaçlayan 'düşsel çözümlerin bilimidir.' Nitekim bu bilim 1948'de kurulan *Patafizik Koleji* tarafından yaşatılmaya çalışılmıştır, *kolej* ilişkinleri arasında çağdaş sanatın farklı disiplinlerine damgasını vurmuş sanatçılar, düşünürler yer alır. Bu bağlamda Jarry'nin gerçeküstücülerin ve de çağdaş tiyatronun esin kaynaklarından biri olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Özellikle hem yazar hem yönetmen, hem sahne tasarımcısı olarak atıldığı tiyatro serüveninde dönemin tiyatro anlayışıyla sıkı bir hesaplaşmaya girer. 1880'lerden itibaren vodviller, iyi kurulu oyunlarla sınırlı kalıp soluğunu yitiren tiyatro ortamında yönetmenler, kuramcılar ve yazarlar dramatik formun yenilenmesi düşüncesi etrafında birleşirler. Farsın 1880-1910 yılları arasında yeniden keşfedilmiş olması bu süreçte önemli bir rol oynar. Özellikle de *Kral Übü*'nün 1896 yılındaki temsili dönemin dramaturgi anlayışı içerisine farsın nüfuz etmesi anlamında önemli bir dönüm noktası oluşturur. *Übü* oyunları dizisiyle Jarry, dramatik biçimin gerçekten yenilenmesi konusunda farsı bir can suyu olarak kullanır. Farsın bu biçimde güncellenmesi yürürlükte olan yanılsamacı tiyatroyu eleştirme olanağını; tiyatroyu yeniden tiyatrolaştırarak, başka deyişle tiyatronun tiyatrosunu yaparak tiyatroya yeni bir soluk kazandırma olanağını sunmuştur diyebiliriz. *Übü* oyunları dizisinin bu doğrultuda kaleme alınmış, ama aynı zamanda gösterim metni özelliği de taşıyan bir külliyat olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Übü külliyatı, yazıldığı günden bu yana kuramcılar ya da araştırmacılar tarafından da kabul gördüğü üzere genel olarak beş evreye ya da döneme (cycle) ayrılır. Bu beş dönem içerisinde yalnızca oyun metinleri değil, *Übü Baba*'nın ağzından yazılmış yıllıklar ve başka düzyazı metinler de yer

alır. İlk dönemde en çok bilinen *Kral Übü* (1896) vardır; ikinci dönemi ise yanısıra farklı kısa çeşitlemeleri de bulunan *Boynuzlu Übü* oluşturur (1896); üçüncü evre ise *Zincire Vurulmuş Übü*'yle tamamlanır; dördüncü dönemi iki farklı versiyonu olan *Übü Baba'nın Yıllıkları* (1899-1901) ve beşincisini de *Hedefteki Übü* (1901) oyunu oluşturur ki bu sonuncusu, beş perdelik ilk oyunun iki perdeye indirilmiş halidir.

Elinizdeki bu metin, 2003 yılında o dönemde Istanbul Fransız Kültür Merkezi Müdürü olan Alain Bourdon'un önerisi ve Tiyatrotem'le bir ortak yapım gerçekleştirme arzusu üzerine Türkçe'ye çevrildi. Bu çevirinin ilk basımı, yine Mitos-Boyut Yayınevi tarafından Mart 2004'te yapıldı. Tiyatrotem ise Istanbul Fransız Kültür Merkezi'nin katkılarıyla bu metinden hareketle *Âlem Buysa Kral Übü* adlı oyunu Nisan 2004'te sahneledi. Oyunda rol alan Bilge Gültürk'ün çeviriye de katkısı oldu.

Söz konusu ilk basımın ancak 10 yıl içersinde tükenmiş olması, ikinci basımının ise Mart 2014 tarihine denk gelmesi, orantısız güç, yolsuzluk, nüfuz ticareti, iktidar sapması, otokrasi gibi kavramların gündelik hayatımızda sıradanlaşmasına yol açan güncel olaylar göz önünde bulundurulduğunda ister istemez tuhaf bir tesadüf olarak görünüyor. Üzerinde yaşadığımız dünyaya ve güncel tiyatro ortamına baktığımızda geriye, 1896'dan beri güncelliğini kaybetmeyen bu metnin bir gün eskimiş olmasını umut etmek kalıyor.

Şehsuvar Aktaş-Ayşe Selen

JARRY ve ÜBÜ HAKKINDA

JARRY, Alfred (1873 Laval – 1907 Paris)

Fransız oyun yazarı, romancı, şair; avangard, gerçeküstücü ve saçma tiyatrosunun kurucusu. Daha 15 yaşındayken, örnek olarak öğretmenlerinden birini alarak yazdığı *Ubu Roi* (1888, *Übü*) adlı oyunu, önce kukla oyunu olarak *Les Polonais* adı altında oynanmış; daha sonra 1896'da Lugné-Poe tarafından sahnelenmiş, sahne tasarımı ise **P. Bonnard** ile **Toulouse-Lautrec** tarafından gerçekleştirilmiştir.

Jarry, "insanlığın başına geçmiş olan burjuvazinin evrensel budalalığını, açgözlülüğünü, utanmazlığını ve canavarlığını" taşlayan, kanlı canlı dev bir kukla boyutuyla Rabelais'nin *Gargantua*'sına benzeyen, (ağzını her açtığında söze "merde-bok" diye başlayan) *Übü* oyunlarıyla, grotesk tiyatro ile kara gülmece oyunlarının "babası" olarak avangard tiyatro üstüne geniş etkiler bırakmış; ***dadacılık*** ile **Artaud**'nun 'vahşet tiyatrosu'nu etkilemiş; "istisna yasaları"nı inceleyen ve evreni buna göre açıklayan "olanaksız çözümler bilimi" olarak adlandırdığı "Patafizik Kuramı"yla saçma tiyatrosu üstünde derin etkiler bırakmıştır.

Jarry'nin oyunları, aslında kukla oyunları olarak düşünüldüğünden, pantomim yanı ağır basan; kaba konuşma, okul çocuğu argosu ve grotesk söyleşi gibi, üsluplaştırılmış bir oyun dili ve açık biçim özellikleri olan; ters çözümlü durumlar üstüne kurulmuş, akıldışıcı bir mantıkla ele alınmış, doğaçlamaya açık oyunlardır. Jarry'nin bu oyunları şöyle sıralanabilir:

Ubu sur la butte (1901, *Übü Hedefte*), *Ubu enchainé* (1900, *Zincire Vurulmuş Übü*), *L'Almanche du Père Ubu* (1890, *Übü Baba'nın Günlüğü*); *Cesar Antéorist* (1895), *L'Autre Alceste* (1896, *Öteki Alceste*), *Le Gentiholmme de 1847* (1898, *1847 Soylusu*), *Par la taille* (1906, Belden), *Le Noutardier du pape* (1907, *Önemsiz Bir Kişi*, üç perdelik operette bouffe), *L'objet aimé* (1909, *Tapılan Eşya*), *Pantagruel* (1911); *Übü* oyunları birlikte de sanmelenmektedir; örneğin, *Ubu* (*Ubu roi, Ubu enchainé, Ubu sur la butte*; T. N. P., Jean Vilar, 1958; *König Ubu* (*Ubu Roi, Ubu enchainé*, Grossman, 1967, Prag).

Tiyatro Ansiklopedisi, Aziz Çalışlar, 1995.

•••

Gerçekçi tiyatro ile burjuva tiyatroya kökten bir karşı-estetik olarak modern avangard tiyatroyu başlatan *Übü*, gerçeküstücü tiyatronun öncüsü olarak saçma tiyatrosunun gelişimini hazırlamıştır. Tüm tiyatro göreneklerini yıkarak, klasik tiyatronun, tümünden önce de *Macbeth* ve *III. Richard* gibi tarih oyunlarının ve tarihsel tragedyaların, tragedya başkahramanlarının çarpıtılarak kabalaştırılmış, grotesk bir parodisi olan *Übü*, insanın hayvani doğasının bir cisimlenişi ve Jarry'nin deyişiyle "Her şeyi bayağılığın en dibine çeken iğrenç bir yaratık" olan Übü örneğinde, iktidar ve para tutkusuna dayalı burjuva düzeninin; kendisinden başkasına yaşama hakkı tanımamazcasına acımasız ve bencil, gözüdoymaz burjuva insanının karikatürünü çizer; burjuva dünyasının işleyiş yasalarının, burjuva ethiğin arkayüzünü verir. Kukla oyunu estetiğini sahneye taşıyan Übü, biçim olarak da görenekleri kökten yıkar, bireşimci tiyatronun ön örneğini verir: Söz ve diyalog karşısında görsel öğeleri öne çıkarır; maskeli oyun, suytarı ve grand guignol geleneğini kullanır; sahne dekorunu en aza indirgerken, oyuncunun gövdesini kişilik dışı rol yapma olarak alır.

Tiyatro Oyunları Sözlüğü, Cilt 1, Mitos-Boyut Yay., İst., 1994.

•••

Übü'nün zalimliği ve kabalığı, olağanüstü boyutlarda abartılarak verilmiştir. Bu, Jarry'nin insanlara ve yaşama karşı beslediği iğrenme, aşağılama duygularının bir sonucu olarak oluşan soğuk, alaycı tutumunun bir göstergesidir. Jarry dünyayı olduğu gibi kabul edememiş, kendini ona uyduramamıştır. Nefret ettiği yaşamla uzlaşmaya yanaşmamıştır. Kendini, yarattığı Übü tipiyle özdeşleştirmeye başlaması, bu tavrının bir tür dışavurumudur. Übü, Jarry için, çektiği acıların, başkaldırışının kaynağıyken giderek ona hükmetmeye başlamıştır. Jarry, konuşması, davranışları, hatta fiziksel görünüşüyle çizgi dışı bir kişiliğe dönüşmüştür. Çevresi ile ilişkilerini yavaş yavaş koparması, yaşamın onu giderek yok etmesine yol açmış, yoksulluk ve aşırı içki ölümünü hızlandırmıştır.

Çılgınca, gösterişe meraklı davranışları ve dili özgürce, kural tanımadan kullanmasıyla Jarry, **Rabelais**'nin izleyicisidir.

Karanlık, korkulu imgelemi ile de bir başka uç noktaya, şair **Isidore Ducasse**'a (1846-1877) yakındır. **Verlaine**'den, **Rimbaud**'dan, özellikle de tiyatro oyununda düzenli yapıya karşı çıkan **Mallermé**'den etkilenmiştir. Mallermé, daha 1885'te belirli bir yer ve zamandan, bilinen kişiliklerden arınmış, usdışı bir mit tiyatrosunu savunmuştur. Ona göre, içinde bulunduğu yüzyıl, mitolojiyi düşüncenin gücüyle eritmiştir. Onu yeniden yaratmak gerekmektedir. Bu bağlamda Jarry'nin *Kral Übü*'sü tam bir mitolojik figür olmuş, grotesk ve özgün görüntüler yaratma başarısını göstermiştir.

Türk ve Dünya Ünlüleri Ansiklopedisi, 6, Anadolu Yay., İst.

Çevirmen Notu:

Kısa ama üretken geçen yaşamı boyunca Jarry'nin yazdığı metinler arasında *Übü* külliyatı (oyunla ilgili yazışmaları, yaptığı konuşmalar, program metinleri, *Resimli Übü Yıllıkları* ve *Übü* metinleri) özel bir yer tutar.

Ölümüne dek sanki bir "yaşam projesi" gibi *Übü* üzerine düşünür ve yazar; nitekim son dönemlerinde kendisini onunla özdeşleştirdiği, özel ya da toplumsal yaşamında da 'Übüce' konuştuğu ve davrandığı bilinmektedir. Jarry'nin, öze'likle Übü söz konusu olduğunda **Rabelais'**nin izleyicisi olarak görülmesi ya da neredeyse onunla koşut tutulması bir rastlantı değildir. Rabelais'nin, kökeni antik *mimus* oyunlarına ve taşlama geleneğine dayanan Ortaçağ farslarından etkinlendiği ve öğrencilik yıllarında bu oyunlarda oynadığı biliniyor. Jarry de yaşadığı ve ürettiği dönemde bu geleneğe, kendine özgü üsluplaştırılmış bir oyun dili geliştirerek, bir anlamda "takla attırır"

Kral Übü metni çevrilirken bütün bunlar göz önüne alınarak Jarry'nin oyun diline uygun düşebilecek Türkçe karşılıklar bulmak için çaba ve özen gösterilmiştir ("finans kılıcı", "yeşil mumumu diktiğimine", "onu yırtar", "gödeliğimin ucu", "cebime tikerim", vb.) Übü Baba'nın "yadırgatıcı belagatini" çevirme uğraşına girişirken Sabahattin Eyüboğlu, Azra Erhat ve Vedat Günyol'un Rabelais'den çevirdikleri *Gargantua* metninin bize yol gösterici olduğunu da belirtmek gerekiyor.

BİRİNCİ PERDE

1. Sahne

ÜBÜ BABA Hassıçtır!

ÜBÜ ANA Ee, bu da çok iyi valla, Üba Baba! Siz pek bi' hırtın tekisiniz!

ÜBÜ BABA Tepelemeyeyim şimdi sizi, Übü Ana!

ÜBÜ ANA Beni değil, Übü Baba, başka birisini öldürmek gerekiyor.

ÜBÜ BABA Hay yeşil mumumu diktiğimine, anlamıyorum.

ÜBÜ ANA Ne yani, Übü Baba, siz acaba kaderinizden memnun musunuz yani?

ÜBÜ BABA Hay yeşil mumumu diktiğimine, hassıçtırınız Madam, tabii ki memnunum. Daha ne oliim ki: Dragon süvarisi yüzbaşısıyım, Kral Venceslas'ın sır subayıyım, Polonya'nın kızıl kartal nişanına sahibim ve eski Aragon kralıyım, daha ne istiyorsunuz ki?

ÜBÜ ANA Nee? Bir zamanlar Aragon kralıydınız, oysa şimdi lahana keser taşıyan elli muhafıza komuta etmek yetiyor size öyle mi, üstelik de kellenizin üzerinde Aragon tacının yerini Polonya tacı alabilecekken!

ÜBÜ BABA Ah, Übü Ana, tek söz bile anlamıyorum söylediğinden.

ÜBÜ ANA O kadar salaksın ki!

ÜBÜ BABA Hay, yeşil mumumu diktiğimine, Kral Venceslas henüz hayatta, hadi öldü diyelim, bir alay çocuğu yok mu onun?

ÜBÜ ANA Bütün aileyi katletmene ve onların yerine geçmene kim engel oluyor ki?

ÜBÜ BABA Übü Ana, bana haksızlık ediyorsunuz ama, birazdan canınıza okunacak.

ÜBÜ ANA Seni zavallı yaratık seni! Benim canıma oku-

nursa, senin donunun kıçını kim yamayacak?

ÜBÜ BABA Öyle mi.. n'olmuş yani? Benim de herkesinki gibi bir götüm yok mu?

ÜBÜ ANA Senin yerinde olsam, bu götü bir tahtın üstüne oturturtmak isterdim. Zenginliklerini sonsuna dek artırabilir, çok sık kol gibi sosis yiyebilir ve bir saltanat arabasıyla sokaklarda dolaşabilirdin.

ÜBÜ BABA Eğer kral olsaydım, kendime hemen büyük bir omuzluklu başlık inşa ettirirdim, tıpkı Aragon'dayken taşıdığım ve şerefsiz İspanyollar'ın benden utanmazca çaldıkları başlık gibi.

ÜBÜ ANA Kendine bir şemsiye ve bir de ta topuklarına kadar inen uzun bir palto edinebilirdin.

ÜBÜ BABA Ah, yoldan çıkmaya daha fazla karşı koyamıyorum! Öf be hassıçtır, hassıçtır be öf; eğer ormanın kuytusunda ona rastlarsam, çok fena yapacağım.

ÜBÜ ANA Aferin, Übü Baba, şimdi gerçek bir erkek oldun işte.

ÜBÜ BABA Ama yo! Ben, Dragon süvarisi yüzbaşısı, Polonya Kralı'nı katletmek? Ölürüm daha iyi!

ÜBÜ ANA *(Alçak sesle)* Ay hassıçtır ya! *(Yüksek sesle)* Demek bir sıçan gibi sefil kalacaksın, öyle mi Übü Baba?

ÜBÜ BABA Allah kahretsin, hay yeşil mumumu diktiğimine, kötü kalpli yağlı bir kara kedi olmaktansa sıska, delikanlı bir sıçan gibi sefil olmayı yeğlerim.

ÜBÜ ANA Ya başlık? Ya şemsiye? Ya uzun palto?

ÜBÜ BABA Ee, n'olmuş yani Übü Ana!

(Kapıyı çarparak çıkar. Übü Ana yalnız kalır)

ÜBÜ ANA Böööppp ve hassıçtır, onu yumuşatmak amma da zor oldu, ama böööppp ve hassıçtır, onu sarstığımı düşünüyorum Tanrı'nın ve kendimin sayesinde, sekiz gün içinde belki Polonya Kraliçesi olurum.

2. Sahne

Übü Baba'nın evinde bir oda, nefis bir sofra kurulmuş; Übü Baba, Übü Ana.

ÜBÜ ANA Misafirlerimiz de iyice geciktiler hani.

ÜBÜ BABA Evet, hay yeşil mumumu diktiğimine, açlıktan geberiyorum neredeyse. Übü Ana, bugün bayağı çirkinsin, acaba misafirlerimiz olduğu için mi?

ÜBÜ ANA *(Omuz silkerek)* Hassıçtır!

ÜBÜ BABA *(Bir kızarmış tavuk alır)* Ah, ay, açım, aç. Şu kuştan biraz ısıracağım. Sanırım bu bir tavuk, hiç de fena değil.

ÜBÜ ANA N'apıyorsun orada, seni zavallı yaratık? Şimdi misafirlerimiz ne yiyecekler?

ÜBÜ BABA Onlara yetecek yiyecek var. Artık hiçbir şeye dokunmayacağım, Üba Ana! Pencereye gidip de bir bakalım bakalım, misafirlerimiz geliyorlar mı?

ÜBÜ ANA *(Pencereye gider)* Hiçbir şey görmüyorum!

(Bu arada Übü Baba bir parça dana budu çalar)

ÜBÜ ANA A, işte Yüzbaşı Bordür, yandaşlarıyla birlikte geliyor! Ama sen ne yiyorsun orada Übü Baba?

ÜBÜ BABA Hiiiç, biraz dana.

ÜBÜ ANA Ay, dana, dana, dana! Danayı yedi, imdat!

ÜBÜ BABA Hay yeşil mumumu diktiğimine, ben gözlerini kopartacağım senin!

(Kapı açılır)

3. Sahne

Übü Baba, Üba Ana, Yüzbaşı Bordür ve yandaşları.

ÜBÜ ANA İyi günler, beyler, gözlerimiz yollarda kaldıydı. Oturun!

YÜZBAŞI BORDÜR İyi günler Madam! Peki ama Übü Baba nerelerde?

ÜBÜ BABA Buradayım, buradayım! Canına yandığımın, hay yeşil mumumu diktiğimine, oysa o kadar da şişmanım!

YÜZBAŞI BORDÜR İyi günler, Übü Baba. Oturun, millet!

(Herkes oturur)

ÜBÜ BABA Uff, az kaldı sandalyemi çökertiyordum.

YÜZBAŞI BORDÜR Hey, Übü Ana! Bugün bize neler ikram edeceksiniz bakalım?

ÜBÜ ANA İşte yemek listesi!

ÜBÜ BABA Oooo, bu beni yakından ilgilendirir!

ÜBÜ ANA Polonya çorbası, rastron pirzolası, dana, tavuk, köpek ezmesi, hindi gerisi, Rus usulü elma tatlısı.

ÜBÜ BABA Bunlar herhalde yetecektir, diye düşünüyorum. Başka bir şey var mı?

ÜBÜ ANA *(Devamı eder)* Dondurma, salata, meyve, tatlı, haşlama, yer elması, borklu karnıbahar.

ÜBÜ BABA Hey, sen beni Doğu İmparatoru mu sandın da bu kadar çok para harcıyorsun?

ÜBÜ ANA Onu dinlemeyin, salaktır!

ÜBÜ BABA Ha, dişlerimi sizin baldırlarınızda bileyeceğim!

ÜBÜ ANA Ah, iyisi mi yemek ye Übü Baba, işte Polonya çorbası.

ÜBÜ BABA Öğğhhh, ne kadar kötü!!

YÜZBAŞI BORDÜR Gerçekten de iyi değil!

ÜBÜ ANA Sizi Arap sürüsü! Daha ne istiyorsunuz ki?

ÜBÜ BABA *(Alnına vurur)* A! Benim bir fikrim var, şimdi geliyorum. *(Çıkar)*

ÜBÜ ANA Beyler, danadan tadacağız.

YÜZBAŞI BORDÜR Çok lezzetli. Bitirdim.

ÜBÜ ANA Ve şimdi de hindi gerisinde sıra!

YÜZBAŞI BORDÜR Nefis, nefis, yaşasın Übü Ana!

HEPSİ Yaşasın Übü Ana!

ÜBÜ BABA *(Geri gelir)* Birazdan, yaşasın Übü Baba diye bağıracaksınız!

(Elinde korkunç iğrenç bir tuvalet fırçası vardır, fırçayı yemeğin içine atar)

ÜBÜ ANA Sefil herif! N'apıyorsun?

ÜBÜ BABA Tadına bakın!

(Birçokları yerler ve zehirlenerek düşerler)

ÜBÜ BABA Übü Ana, rastron pirzolasını uzatın da herkese dağıtayım.

ÜBÜ ANA Buyur!

ÜBÜ BABA Herkes dışarı çıksın! Yüzbaşı Bordür, sizinle konuşmam gerekiyor.

ÖTEKİLER Hey, daha yemek yemedik ki!

ÜBÜ BABA Bu de ne demek oluyor, nasıl yemek yemediniz? Çıkın dışarı. Bordür, siz burada kalın!

(Kimse yerinden kıpırdamaz)

ÜBÜ BABA Siz hâlâ çıkmadınız mı? Hay yeşil mumumu diktiğimine, şimdi sizi Rastron pirzolalarıyla tepeleyeceğim!

(Atmaya başlar)

HEPSİ Ah! Oh! İmdat! Kollayalım kendimizi! Felaket! Öldüm!

ÜBÜ BABA Hassıçtır, hassıçtır ve yine hassıçtır! Ne biçim etki yaptım!

HEPSİ Canını seven kaçsın! Şerefsiz Übü Baba! Hain ve sefil serseri!

ÜBÜ BABA Hah, nihayet gittiler! Rahat bir soluk aldım, ama yemek zehir zıkkım oldu. Geliniz, Bordür.

(Übü Ana'yla birlikte çıkarlar)

4. Sahne

Übü Baba, Üba Ana, Yüzbaşı Bordür.

ÜBÜ BABA Neyse, Yüzbaşı, doydunuz mu?

YÜZBAŞI BORDÜR Çok güzeldi, Mösyö, bork dışında.

ÜBÜ BABA Nasıl? Bork hiç de kötü değildi.

ÜBÜ ANA Zevklerle renkler tartışılmaz.

ÜBÜ BABA Yüzbaşı Bordür, sizi Litvanya Dükü yapmaya karar verdim.

YÜZBAŞI BORDÜR Ne? Oysa ben sizin sıfırı tükettiğinizi sanıyordum, Übü Baba.

ÜBÜ BABA Eğer siz isterseniz, ben birkaç gün içinde Polonya'nın hükümdarı olurum.

YÜZBAŞI BORDÜR Venceslas'ı öldürecek misiniz?

ÜBÜ BABA Bu herif hiç de o kadar aptal değil, bak bildi.

YÜZBAŞI BORDÜR Mesele Venceslas'ı öldürmekse varım. O benim can düşmanımdır, adamlarım için de kefil olurum.

ÜBÜ BABA *(Boynuna atlar ve öper)* Oh, oh, Bordür, sizi çok seviyorum!

YÜZBAŞI BORDÜR Öğğğhhh, leş gibi kokuyorsunuz, Übü Baba. Hiç yıkanmaz mısınız siz?

ÜBÜ BABA Seyrek.

ÜBÜ ANA Asla!

ÜBÜ BABA Şimdi ayaklarına basacağım.

ÜBÜ ANA Koca bork!

ÜBÜ BABA Bordür, gidebilirsiniz, sizinle işim bitti. Ama hay, yeşil mumumu diktiğimine, sizi Litvanya Dükü yapacağıma Übü Ana'nın huzurunda yemin ederim.

ÜBÜ ANA Ama...

ÜBÜ BABA Sen sus, meleğim.

(Çıkarlar)

5. Sahne

Übü Baba, Üba Ana, Bir Haberci.

ÜBÜ BABA Ne istiyorsunuz, Mösyö? Defolup gidin, beni yoruyorsunuz!

HABERCİ Mösyö, Kral tarafından çağrılmış bulunuyorsunuz.

(Çıkar)

ÜBÜ BABA Oh, hassıçtır, dinine imanına, hay yeşil mumumu diktiğimine, enselendim, kellemi uçuracaklar! Ay, heyhat, heyhat!

ÜBÜ ANA Ne sümsük adam! Zaman da daralıyor.

ÜBÜ BABA Oh, bir fikrim var: Üba Ana'yla Bordür'ün yaptıklarını söylerim, olur biter.

ÜBÜ ANA Seni koca Übü Baba, seni, eğer bunu yaparsan...

ÜBÜ BABA Ve bunun üzerine ben gider... *(Çıkar)*

ÜBÜ ANA *(Ardından koşturur)* Übü Baba, Übü Baba, sana kol gibi sosis veririm.

ÜBÜ BABA *(Kuliste)* Ah hassıçtır! Sen kol gibi sosisin önde gidenisin!

6. Sahne

Kralın sarayı. Kral Venceslas subaylarıyla birlikte; Bordür, Kral'ın oğulları Boleslas, Ladislas, Heriflas; sonra Übü Baba.

ÜBÜ BABA *(İçeri girer)* A biliyor musunuz, ben değilim, Übü Ana'yla Bordür.

KRAL Neyin var Übü Baba?

YÜZBAŞI BORDÜR Fazla içti.

KRAL Bu sabah aynen ben de.

ÜBÜ BABA Evet, sarhoşum, çünkü fazla Fransız şarabı içtim.

KRAL Übü Baba, Dragon süvarisi yüzbaşısı olarak yaptığın sayısız hizmetlerin için seni ödüllendirmek istiyor ve seni bugün itibariyle Sandomir Kontu ilan ediyorum.

ÜBÜ BABA Oh, Mösyö Venceslas, size nasıl teşekkür edeceğimi bilmiyorum.

KRAL Bana teşekkür etme, Übü Baba; yarın sabah büyük geçit törenine damla.

ÜBÜ BABA Orada olacağım, ama bu düdüğü kabul edin.

KRAL Narekeyi ne yapayım ben, onu Heriflas'a veririm.

HERIFLAS Bu Übü Baba, salak ya.

ÜBÜ BABA Şimdi siktirolup gideceğim. *(Geri döner ve düşer)* Oh, ah! İmdat! Hay, yeşil mumumu diktiğimine, bağırsağımı kopardım ve göbeğimi patlattım.

KRAL *(Onu kaldırır)* Übü Baba, canınız acıdı mı?

ÜBÜ BABA Evet, kuşkusuz; kesinlikle gebereceğim, Übü Ana n'olacak?

KRAL Biz ona bakarız.

ÜBÜ BABA İyiliğiniz gerçekten sınır tanımıyor. *(Dışarı çıkar)* Evet ama, yine de katledileceksin, Kral Venceslas.

7. Sahne

Übüler'in evi; Giron, Pile, Cotice, Übü Baba, Übü Ana, Komplocular, Askerler, Yüzbaşı Bordür.

ÜBÜ BABA Ey sevgili dostlarım, komplo planının kararlaştırılacağı büyük an geldi. Herkes kendi fikrini söylesin. Önce ben benimkini söyleyeceğim, izin verirseniz.

YÜZBAŞI BORDÜR Konuşunuz Übü Baba!

ÜBÜ BABA Şimdi, dostlarım, ben çok basitçe yemeğine

arsenik tıkarak Kral'ı zehirlemekten yanayım. Otlandığı anda ölecektir; ve... ben de kral olurum.

HEPSİ Yuh, terbiyesiz herif.

ÜBÜ BABA Eee n'olmuş? Hoşunuza gitmedi mi? O zaman Bordür fikrini söylesin.

YÜZBAŞI BORDÜR Ben derim ki, ona, kafasından karnına kadar yaracak olan büyük bir kılıç darbesi ekleştirmekten yanayım.

HEPSİ Evet, işte soylu ve kahramanca olan bu.

ÜBÜ BABA Ya kıçınıza kıçınıza tekme atarsa? Şimdi hatırladım; geçit törenlerinde çok can yakan demir ayakkabılar giyer o. Ah, bilseydim, kendimi bu pis işten sıyırmak için sizi ona ihbar ederdim. Sanırım bana para da verirdi.

ÜBÜ ANA Vay hain, alçak, rezil, ve kişiliksiz ve duygusuz...

HEPSİ Übü Baba'ya yuh olsun!

ÜBÜ BABA Hey, beyler, cebimi ziyaret etmek istemiyorsanız, sakin durun. Neyse, sizin için kendimi tehlikeye atmayı kabul ediyorum, öyle ki Bordür, Kral'ın defterini dürmek sana düşüyor.

YÜZBAŞI BORDÜR Hepimiz birden böğürerek üstüne saldırsak daha iyi olmaz mıydı? Böylece birlikleri de arkamızdan sürükleme şansımız olurdu.

ÜBÜ BABA O zaman şöyle yapalım! Ben onun ayaklarına basmaya gayret ediciim, o karşı gelecektir, ve ben ona, 'Hassıçtır,' diyiciim, bu işaret üzerine siz de üzerine çullanacaksınız.

ÜBÜ ANA Evet... ve o ölür ölmez, hemen krallık asasını ve tacını alacaksın.

YÜZBAŞI BORDÜR Ve ben de adamlarımla kraliyet ailesinin peşine düşeceğim.

ÜBÜ BABA Özellikle genç Heriflas'ın peşine düşmenizi

tavsiye ederim.

(Çıkarlar)

ÜBÜ BABA *(Arkalarından koşar ve onları geri getirir)* Beyler, vazgeçilmez bir tören yapmayı unuttuk; kahramanca didineceğimize yemin etmeliyiz.

YÜZBAŞI BORDÜR Bunu nasıl yapacağız ki? Papazımız yok.

ÜBÜ BABA Übü Ana, papaz olur.

HEPSİ E, olsun.

ÜBÜ BABA O zaman Kral'ı iyicene öldüreceğinize yemin ediyor musunuz bakalım?

HEPSİ Evet, yemin ediyoruz. Yaşasın Übü Baba!

1. Perdenin Sonu

2. PERDE

1. Sahne

Kral'ın sarayı.
Venceslas, Kraliçe Rosamunde, Boleslas, Ladislas ve Heriflas.

KRAL Mösyö Heriflas, bu sabah hizmetimde bir şövalye ve Sandomir Kontu olan Mösyö Übü'ye karşı çok utanmazca davrandınız. Bu nedenle geçit törenine katılmanızı yasaklıyorum.

KRALİÇE Oysa Venceslas, sizi korumak için bütün aileniz bile yeterli olmayacaktır.

KRAL Madam, benim ağzımdan söz bir kere çıkar. Zırvalarınızla kafamı şişirmektesiniz.

GENÇ HERIFLAS Size itaat ediyorum, Peder Bey!

KRALİÇE Bu geçit törenine katılmak konusunda hâlâ ısrarlı mısınız, Haşmetmeap?

KRAL Neden olmasın, Madam?

KRALİÇE Bir kere daha söyleyeyim: Onun topuzuyla size vurduğunu ve sizi Vistül Nehri'ne attığını, ve Polonya armasındaki gibi bir kartalın sizin tacınızı onun başına geçirdiğini rüyamda görmedim mi ben?

KRAL Kimin başına?

KRALİÇE Übü Baba'nın!

KRAL Ne saçmalık! Mösyö dö Übü, gerekirse bana hizmet etmek için kendini paralayacak çok iyi bir soylu kişidir.

KRALİÇE ve HERIFLAS Ne yanılgı!

KRAL Susunuz, sizi terbiyesiz. Ve siz Madam, size Bay Übü'den ne kadar az korktuğumu kanıtlamak için geçit törenine olduğum gibi, kılıçsız ve zırhsız gideceğim.

KRALİÇE Ne uğursuz bir ihtiyatsızlık, sizi bir daha canlı göremeyeceğim!

KRAL Geliniz, Ladislas, geliniz Boleslas!

(Çıkarlar, Kraliçe ve Heriflas pencereye yaklaşırlar)

KRALİÇE ve HERIFLAS Tanrı ve büyük Aziz Nikolas korusun sizi!

KRALİÇE Heriflas, benimle kiliseye, babanız ve kardeşleriniz için dua etmeye gelin.

2. Sahne

Geçit töreni alanı.

Polonya ordusu, Kral, Boleslas, Ladislas, Übü Baba, Yüzbaşı Bordür ve adamları, Giron, Pile, Cotice.

KRAL Soylu Übü Baba, birlikleri teftiş etmek için maiyetinizle yakınıma geliniz.

ÜBÜ BABA *(Adamlarına)* Dikkatli olun! *(Kral'a)* Geliyoruz beyim, geliyoruz!

(Übü'nün adamları Kral'ı çevreler)

KRAL İşte, Danzig Atlı Muhafız Alayı. Yani gerçekten, çok iyi görünüyorlar.

ÜBÜ BABA Öyle mi dersiniz? Bana biraz zavallı gözüktüler. Şuna bir bakın hele! *(Askere)* Ne zamandır elini yüzünü yıkamıyorsun, iğrenç soytarı?

KRAL Ama asker tertemiz, neyiniz var sizin Übü Baba?

ÜBÜ BABA İşte buyum var! *(Kral'ın ayağına basar)*

KRAL Ah, sefil!

ÜBÜ BABA 'Hassıçtır' Yanıma gelin, millet!

YÜZBAŞI BORDÜR Hoba! İleri!

(Hepsi Kral'ın üstüne çullanır, bir patlangız patlar)

KRAL A imdat! Bakire Meryem, öldüm!

BOLESLAS *(Ladislas'a)* Neler oluyor? Kılıçları çekelim!

KRAL ÜBÜ Aaah! Tacı aldım! Şimdi sıra ötekilerde.

YÜZBAŞI BORDÜR Hainlere hücum!

(Kral'ın oğulları kaçarlar, herkes peşlerinden gider)

3. Sahne

Kraliçe ve Heriflas.

KRALİÇE Sonunda içim rahat etmeye başlıyor.

HERIFLAS Tasalanacak bir şey yok.

(Dışarıdan korkunç sesler duyulur)

HERIFLAS Amanın, neler görüyorum? İki ağabeyim Übü Baba ve adamları tarafından kovalanıyorlar.

KRALİÇE Aman Tanrım! Bakire Meryem, onlara yetişiyorlar! Onlara yetişiyorlar!

HERIFLAS Bütün ordu Übü Baba'nın izinde. Kral ortalıklarda yok. Amanın! İmdat!

KRALİÇE İşte, Boleslas öldü, bir kurşun yedi.

HERIFLAS Hih! *(Ladislas geri döner)* Koru kendini! Haydi, Ladislas!

KRALİÇE Ah, kuşatıldı!

HERIFLAS İşi bitti. Bordür onu bir sosis gibi ikiye doğradı.

KRALİÇE Ah! Heyhat! Bu kudurmuşlar saraya giriyolar, merdivenlerden çıkıyorlar.

(Uğultu giderek artar)

KRALİÇE ve HERIFLAS *(Diz çökerler)* Tanrım, bizi koruyun!

HERIFLAS Ah şu Übü Baba yok mu! Bu rezil herif, bu alçak, onu bir elime geçirirsem...

4. Sahne

Öncekiler. Kapılar kırılır; Übü Baba ve kudurganlar içeri zorla girerler.

ÜBÜ BABA Evet Heriflas! Bana ne yapmak istiyorsun sen bakiiim?

HERIFLAS Yaşasın Tanrı, annemi ölünceye kadar koruyacağım. Bir adım atan, ölür!..

ÜBÜ BABA Ah Bordür, korkuyorum! Bırakın buradan gideyim.

BİR ASKER *(Öne çıkar)* Teslim ol, Heriflas!

GENÇ HERIFLAS Al sana haydut, işte defterin dürüldü! *(Askerin kafasını yarar)*

KRALİÇE Dayan, Heriflas, dayan!

KALABALIK *(Öne çıkar)* Heriflas, buradan sağ salim çıkacağına söz veririz.

HERIFLAS Haydutlar, ayyaşlar, satılık kirlozlar! *(Kılıcını bir değirmen gibi sallar ve bir katliam yapar)*

ÜBÜ BABA Eh, sonunda hakkından geleceğim yani!

HERIFLAS Anne, gizli merdivenden giderek kaç!

KRALİÇE Ya sen, oğlum, ya sen?

HERIFLAS Arkandan geliyorum.

ÜBÜ BABA Kraliçe'yi yakalamaya gayret edin. Sana gelince sefil yaratık...
(Heriflas'ın üstüne yürür)

HERIFLAS Ha, Tanrı bizimle olsun, işte intikamım! *(Korkunç bir kılıç darbesiyle gödeliğini söker)*
Anne, arkandan geliyorum.
(Gizli merdivende gözden kaybolur)

5. Sahne

Dağlarda bir mağara.
Genç Heriflas gelir, arkasında Rosamunde.

HERIFLAS Burada güvendeyiz.

KRALİÇE Evet, sanırım öyle! Heriflas beni sıkı tut! *(Karın içine düşer)*

HERIFLAS Tanrım, neyin var anneciğim?

KRALİÇE Çok hastayım, inan bana, Heriflas, iki saat ön-

rüm kaldı benim.

HERIFLAS Ne, yoksa soğuktan mı oldu?

KRALİÇE Bu kadar çok darbeye nasıl dayanabilirdim ki? Kral öldürüldü, ocağımız söndürüldü; ve hiç kılıç taşımamış olan en soylu ırkın temsilcisi olan sen, bir kaçakcı gibi dağlara kaçmak zorunda kaldın.

HERIFLAS Ve kimin yüzünden, yüce Tanrım, kimin yüzünden? Yabani bir Übü Baba, nereden geldiği bilinmeyen bir maceracı, aşağılık bir rezil, gizli serseri! Ve babamın ona bir nişan verdiğini ve kont yaptığını ve o rezil yaratığın ertesi gün ona el kaldırmaya hiç utanmadığını düşünüyorum da!

KRALİÇE Oh Heriflas! Bu Übü Baba ortaya çıkmadan önce ne kadar mutlu olduğumuzu hatırlıyorum! Ama şimdi, heyhat! Her şey değişti!

HERIFLAS N'aparsın! Umutla bekleyelim ve haklarımızdan asla vazgeçmeleyim!

KRALİÇE Senin için öyle olmasını dilerim, sevgili çocuğum. Ama ben o mutlu günü görmeyeceğim.

HERIFLAS Neyin var? Yüzü sararıyor, düşüyor, imdat! Ama ben bir çöldeyim. Ah Tanrım! Kalbi artık atmıyor. Öldü! Böyle bir şey nasıl olabilir, Übü Baba'nın bir kurbanı daha.

(Elleriyle yüzünü kapatır ve ağlar)

Tanrım, ondört yaşında, alınması gereken korkunç bir intikamla baş başa kaldığını görmek ne kadar üzücü bir durum!

(Umutsuzluğun en büyüğü içindedir. Bu arada Venceslas'ın, Boleslas'ın, Ladislas'ın ve Rosamunde'nin hayaletleri mağaraya girer ve mağarayı doldururlar. İçlerinden en yaşlısı Heriflas'a yaklaşır, onu şefkatle uyandırır)

HERIFLAS Ah, neler görüyorum? Bütün ailem, atalarım... Bu nasıl bir mucizedir Yarabbi?

GÖLGELER Bil ki, Heriflas, ben sağlığımda Königsbergli soylu Mathias'tım, hanedanın kurucusu ve ilk kralı. İntikamımızı alma görevini sana bırakıyorum.

(Ona büyük bir kılıç verir)

İktidarı zorla ele geçiren o kişiye ölümcül darbeyi vurana dek bu kılıç huzur bulmasın!

(Hepsi yok olurlar. Heriflas kendinden geçmiş halde kalakalır)

6. Sahne

Kral sarayı.
Übü Baba, Übü Ana, Yüzbaşı Bordür.

ÜBÜ BABA Hayır, istemiyorum ben ya! Beni bu şişgötler yüzünden iflas mı ettireceksiniz?

YÜZBAŞI BORDÜR Ama, Übü Baba, halkın, tahta çıkış hediyelerini beklediğini görmüyor musunuz?

ÜBÜ ANA Eğer et ve altın dağıttırmazsan, iki saate kalmaz al aşağı edilirsin.

ÜBÜ BABA Et olur, altın olmaz! Üç yaşlı atı kesin, bu kirlozlara yeter de artar bile.

ÜBÜ ANA Kirloz sensin! Böylesi bir hayvanı kim sardı benim başıma?

ÜBÜ BABA Bir kez daha söylüyorum: Ben zengin olmak istiyorum, tek kuruş vermem.

ÜBÜ ANA Oysa Polonya'nın bütün hazineleri elimizde.

YÜZBAŞI BORDÜR Evet, kilisede büyük bir hazinenin olduğunu biliyorum ben. Onu dağıtalım!

ÜBÜ BABA Sefil herif, bunu yaparsan!

YÜZBAŞI SORDURE Ama Übü Baba, eğer halka hiçbir şey dağıtmayacak olursan, o da vergilerini ödemek istemeyecektir.

ÜBÜ BABA Doğru mu bu?

ÜBÜ ANA Evet, evet!

ÜBÜ BABA Peki, o zaman her şeyi kabul ediyorum. Üç milyonu denkleştirin, yüzelli öküz ve koyun pişirin, öyle ki bana da kalsın!
(Çıkarlar)

7. Sahne

Sarayın avlusu insanlarla doludur.
Übü Baba tacı başında, Übü Ana, Yüzbaşı Bordür, uşaklar çekerek et getirirler.

HALK İşte Kral! Yaşasın Kral, hurra!
ÜBÜ BABA *(İnsanlara altın atar)* Alın, bu sizin için! Gerçi para dağıtmak hiç hoşuma gitmiyor, ama Übü Ana öyle istedi. Bana en azından, vergileri iyicene ödeyeceğinize söz verin!
HEPSİ Evet, evet!
YÜZBAŞI BORDÜR Bakın, Übü Ana, bu altın yüzünden tartışırlarsa ne çatışma olur!
ÜBÜ ANA Doğru, bu korkunç! Öğğğ! İşte birinin beyni patlamış bile.
ÜBÜ BABA Ne güzel gösteri. Daha altın sandığı getirin!
YÜZBAŞI BORDÜR Bir yarışma düzenlesek.
ÜBÜ BABA İyi fikir. *(Halka)* Dostlarım, bu altın sandığını görüyorsunuz. Bunun içinde Polonya parasıyla ve yüksek ayarda üçyüz bin güllü altın var. Yarışmaya katılmak isteyenler, avlunun ucuna gitsin. Mendilimi salladığımda koşmaya başlayacaksınız ve ilk gelen sandığı alacak. Kazanamayanlara gelince, teselli olarak onlara paylaştırılacak olan öteki sandığı alacaklar.
HEPSİ Evet, yaşasın Übü Baba! Ne kadar da iyi bir kral! Venceslas zamanında böyle şeyler hiç olmazdı.
ÜBÜ BABA *(Übü Ana'ya sevinçle)* Dinle şunları!
(Halkın tamamı avlunun ucuna dizilir)

Bir, iki, üç! Hazır mısınız?

HEPSİ Evet! Evet!

ÜBÜ BABA Koş!

(Düşe kalka ilerlerler. Bağırış, çığırış, itiş, kakış)

YÜZBAŞI BORDÜR Yaklaşıyorlar! Yaklaşıyorlar!

ÜBÜ BABA Birinciye yetişiyorlar.

ÜBÜ ANA Hayır, şimdi yine arayı açıyor!

YÜZBAŞI BORDÜR O, kaybediyor, kaybediyor! Bitti! Öteki kazandı!

(İkinci sırada koşan birinci gelmiştir)

HEPSİ Yaşasın Mihel Federowitç! Yaşasın Mihel Federowitç!

MIHEL FEDEROWITÇ Haşmetmeap, Majestelerine nasıl teşekkür edeceğimi bilmiyorum gerçekten...

ÜBÜ BABA Sevgili dostum, hiç önemli değil! Sandığını evine götür Mihel; ve sizler de buradaki sandığı paylaşın, her biriniz birer teklik alın, ta ki sandığın içinde hiçbir şey kalmayıncaya kadar.

HEPSİ Yaşasın Mihel Federowitç! Yaşasın Übü Baba!

ÜBÜ BABA Ve sizler dostlarım, hepiniz yemeğe gelin. Bugün sarayın kapılarını size açıyorum, lütfen sofranı onurlandırın!

HALK Girelim! Girelim! Yaşasın Übü Baba, o bütün hükümdarların en soylusu!

(Saraya girerler.

Ertesi sabaha kadar süren sefahat âleminin sesleri duyulur.

Perde iner)

ÜÇÜNCÜ PERDE

1. Sahne

Saray. Übü Baba, Übü Ana.

ÜBÜ BABA Hay, yeşil mumumu diktiğim ine, işte bu ülkenin kralıyım, ve şimdiden bir hazımsızlık vurdu beni ve bana omuzluklu başlığım getirilsin.

ÜBÜ ANA Nasıl bir kumaştan yapıldı, Übü Baba? Kral da olsak, tutumlu olmak gerek!

ÜBÜ BABA Madam'ım, dişim benim, koyun derisinden ve bir tokası ve köpek derisinden bir kayışlığı var.

ÜBÜ ANA İşte bu güzel, ama kral olmak daha da güzel.

ÜBÜ BABA Evet, Übü Ana, haklı çıktın.

ÜBÜ ANA Litvanya Dükü'ne büyük minnet borçluyuz.

ÜBÜ BABA O da kim?

ÜBÜ ANA Tabii ki Yüzbaşı Bordür.

ÜBÜ BABA Tanrı aşkına Übü Ana, şu heriften söz etme bana! Ona artık ihtiyacım kalmadığına göre havasını alabilir, ama o dükalığı kesinlikle alamayacak!

ÜBÜ ANA Büyük haksızlık ediyorsun, Übü Baba, sana isyan edecektir.

ÜBÜ BABA O küçük adama acıyorum, Heriflas kadar umrumda.

ÜBÜ ANA Heriflas'la işinin bittiğini mi sanıyorsun sen?

ÜBÜ BABA Hay, finans kılıcı, tabii ki! Ondördündeki o küçük soytarı bana ne yapar sanıyorsun?

ÜBÜ ANA Übü Baba, sana söyleyeceklerime dikkat et! İnan bana, iyiliklerinle Heriflas'ı kendine bağlamaya bak.

ÜBÜ BABA Yine mi para verilecek? Aaa yeter ama sonunda! Bana yirmiiki milyonu heba ettirdiniz bile.

ÜBÜ ANA Başına buyruk davranma, Übü Baba, yoksa seni yakar!

ÜBÜ BABA O zaman sen de benimle birlikte haşlanırsın.

ÜBÜ ANA Dinle beni, bir kez daha söylüyorum, Genç Heriflas'ın zaferi kazanacağından eminim, çünkü o haklı durumda.

ÜBÜ BABA Ah, pislik! Haksızlığın da haklılık kadar değeri yok mu? Alı, bana hakaret ediyorsun, Übü Ana, seni parçalara ayıracağım!

(Übü Baba'nın kovalağı Übü Ana kaçar)

2. Sahne

Sarayın büyük salonu.

Übü Baba, Üba Ana, subaylar ve askerler, Giron, Pile, Cotice, zincire vurulmuş soylular, maliyeciler, yargıçlar, yazmanlar.

ÜBÜ BABA Soylu kasasını, soylu çengelini, soylu bıçağını ve soylu kitabını getirin. Sonra soyluları içeri alın!

(Soylular itile kakıla içeri sokulurlar)

ÜBÜ ANA Aman Tanrım, sakinleş, Übü Baba!

ÜBÜ BABA Krallığı zenginleştirmek için bütün soyluları yok edeceğimi ve onların mallarına el koyacağımı size bildirmekle onur duyarım.

SOYLULAR Amanın, bize yardım edin halk ve askerler!

ÜBÜ BABA İlk soyluyu getirin ve ve soylu çengelini verin. Ölüme mahkûm olanları döşeme deliğine atacağım; Domuz-Tırnağı'nın ve Para-Odası'nın bodrumlarını boylayacaklar, orada beyinleri patlatılacak. *(Soylulara)* Kimsin sen şişgöt?

SOYLU Witebsk Kontu.

ÜBÜ BABA Gelirin ne kadar?

SOYLU Üç milyon Riksdal.

ÜBÜ BABA Mahkûm edilmiştir!

(Onu çengelle yakalar ve döşeme deliğine atar)

ÜBÜ ANA Ne kadar aşağılık bir kıyıcılık!

ÜBÜ BABA İkinci soylu... sen kimsin? *(Soylu cevap vermez)* Cevap verecek misin ulan!

SOYLU Posen Grandükü.

ÜBÜ BABA Harika! Harika! Daha fazlasını sormayacağım, doğru döşeme deliğine! Üçüncü soylu... kimsin? Pis bir suratın var.

SOYLU Kurland'ın, Riga, Reval ve Mitau kentlerinin dükü.

ÜBÜ BABA Çok iyi! Çok iyi! Başka hiçbir şeyin yok mu?

SOYLU Hiçbir şeyim yok!

ÜBÜ BABA Döşeme deliğine o zaman! Dördüncü soylu, sen kimsin?

SOYLU Podolya Prensi.

ÜBÜ BABA Gelirin ne kadar?

SOYLU İflas ettim.

ÜBÜ BABA Bu çirkin sözcük nedeniyle döşeme deliğine atılacaksın. Beşinci soylu, kimsin?

SOYLU Polock Sarayı'ndan Thorn Margrav'ı.

ÜBÜ BABA Bu pek fazla bir şey ifade etmiyor. Bunun dışında bir şeyin yok mu?

SOYLU Valla bana yetiyordu.

ÜBÜ BABA Peki öyleyse! Az, hiçbir şeyden daha iyidir. Döşeme deliğine. Sen ne mızmızlanıyorsun Übü Ana?

ÜBÜ ANA Fazla kıyıcısın Übü Baba!

ÜBÜ BABA Ne yani, zenginleşiyorum, hepsi bu. Şimdi BENİM mülklerime ait BENİM listemi okutturacağım. Yazman, BENİM mülklerime ait BENİM listemi okuyun bakiim.

YAZMAN Sandomir Kontluğu.

ÜBÜ BABA Prensliklerle başla, budala herif!

YAZMAN Podolya Prensliği, Posen Grandükalığı, Kurland Dükalığı, Sandomir Kontluğu, Witebsk Kontlu-

ğu, Polock Valiliği, Thorn Margrav'lığı.

ÜBÜ BABA Eee sonra?

YAZMAN Hepsi bu kadar.

ÜBÜ BABA Nasıl, hepsi bu kadar? E o zaman ilerleyin, soylular; ve bendeniz zenginleşmekten geri durmayacağım için bütün soyluları öldürteceğim ve böylece bütün sahipsiz mallar benim olacak. Hadi soyluları döşeme deliğine atın.

(Soylular döşeme deliğine tıkılır)

Şimdi yasa yapmak istiyorum.

BAZILARI Görelim bakalım!

ÜBÜ BABA Önce hukuk reformu yapacağım, ve sonra maliyeye el atacağız.

BİRÇOK YARGIÇ Her türlü değişikliğe karşı çıkıyoruz!

ÜBÜ BABA Hassıçtır! İlk olarak, yargıçlara artık maaş ödenmeyecek.

YARGIÇLAR Peki biz neyle geçineceğiz? Bizler fakiriz.

ÜBÜ BABA Kestiğiniz para cezalarını ve idam mahkûmlarının mallarını alırsınız.

BİR YARGIÇ Korkunç!

İKİNCİSİ İğrenç!

ÜÇÜNCÜSÜ Skandal!

DÖRDÜNCÜSÜ Alçaklık!

HEPSİ Böylesi koşullarda yargıda bulunmayı reddediyoruz.

ÜBÜ BABA Yargıçlar döşeme deliğine!

(Yargıçlar boşu boşuna direnirler)

ÜBÜ ANA Hey, sen n'apıyorsun Übü Baba, adaleti kim yerine getirecek şimdi?

ÜBÜ BABA Aa, ben! Her şey ne kadar iyi gidecek, göreceksin.

ÜBÜ ANA Bir bu eksikti.

ÜBÜ BABA Kapa çeneni, şişgöt! Beyler, şimdi finans işlerine girişeceğiz!

MALİYECİLER Değişecek hiçbir şey yok.

ÜBÜ BABA Nasıl? Her şeyi değiştirmek istiyorum ben ya! Önce vergilerin yarısını kendime alacağım.

MALİYECİLER Hiç utanma yok.

ÜBÜ BABA Beyler, mülkiyetten yüzde onluk bir vergi, ticaretten ve sanayiiden ikinci bir vergi, evliliklerden üçüncü bir vergi ve her birinden onbeş Frank olmak üzere ölümlerden dördüncü bir vergi alacağız.

BİRİNCİ MALİYECİ Ama, bu aptalca, Übü Baba!

İKİNCİSİ Saçma!

ÜÇÜNCÜSÜ İler tutar yanı yok!

ÜBÜ BABA Siz benimle dalga geçiyorsunuz! Maliyeciler döşeme deliğine!

(Maliyeciler döşeme deliğinden içeri atılırlar)

ÜBÜ ANA Ee ama, Übü Baba, ne biçim kralsın, herkesi katlediyorsun!

ÜBÜ BABA Hassıçtır ya!

ÜBÜ ANA Ne hukuk kaldı, ne maliye.

ÜBÜ BABA Korkma, benim tatlı çocuğum, köy köy dolaşıp vergi toplamaya kendim gideceğim.

3. Sahne

Varşova yakınlarında bir köy evi, bir sürü köylü toplanmış.

BİR KÖYLÜ *(Girer)* Yeni haberi dinleyin! Kral ölmüş, kontlar da ölmüşler, genç Heriflas annesiyle birlikte dağlara kaçmış. Ayrıca Übü Baba tahta el koymuş.

BİR BAŞKASI Ben daha fazlasını duydum. Krakov'dan geliyorum, orada öldürülen üçyüzden fazla soylunun ve beşyüzden fazla yargıcın cesetlerinin taşındığını gördüm, ayrıca vergilerin ikiye katlanacağı ve Übü Baba'nın bizzat tahsilat yapacağı da söyleniyor.

HEPSİ Yüce Tanrım! Bize ne olacak şimdi! Übü Baba

korkunç bir pisliktir, ve dediklerine göre ailesi de iğrençmiş.

BİR KÖYLÜ Dinleyin, sanki kapı çalınıyor?

BİR SES *(Dışarıdan)* Hay, gödeliğimin ucu... Açın, borkumun başı için, Aziz Johannes'in, Aziz Petrus'un ve Aziz Nikola'nın başı için! Finans kılıçları ve finans boynuzu, vergi toplamaya geldim!
(Kapı kırılır, Übü içeri dalar, arkasında Kırkparayakırkdüğümatarlar Lejyonu gelmektedir)

4. Sahne

ÜBÜ BABA En yaşlınız kim? *(Bir köylü öne çıkar)* Senin adın ne?

KÖYLÜ Stanislav Lecinski.

ÜBÜ BABA Hay, gödeliğimin ucu... Beni iyi dinle, yoksa bu beyler kunaklarını keserler senin. Yahu dinleyecek misin beni?

STANISLAS Ama Ekselansları henüz bir şey söylemediler ki.

ÜBÜ BABA Ne, bir saattir konuşuyorum ya. Buraya boşuna nefes tüketmeye mi geldim sanıyorsun?

STANISLAS Aklımdan bile geçmedi.

ÜBÜ BABA Paranı anında ortaya koymanı sana söylemeye, emretmeye ve tebliğ etmeye geldim, yoksa katledileceksin. Hadi, benim maliye iti beylerim, finans arabamsısını getirin buraya!
(Arabamsı getirilir)

STANISLAS Haşmetmeap, yüzelliki Riksdal ödediğimiz sicile kaydedildi, Sankt Matthaus gününde neredeyse altı hafta olacak.

ÜBÜ BABA Olabilir, ama ben hükümeti değiştirdim, bütün vergilerin iki kez ödenmesi gerektiğini ve sonradan belirlenecek olanların ise üç kez ödenmesi gerek-

tiğini gezeteye yazdırdım. Bu sistemle kısa zamanda zengin olacağım, o zaman herkesi öldüreceğim ve çekip gideceğim!

KÖYLÜLER Mösyö Übü, aman Tanrım, bize merhamet edin, bizler yoksul yurttaşlarız!

ÜBÜ BABA Bana ne. Ödeyin!

KÖYLÜLER Ödeyemeyiz, ödedik.

ÜBÜ BABA Ödeyin! İşkence ve boyun ve kafa koparma ile birlikte sizi cebime tikerim ben! Kral benim herhalde!

HEPSİ Ah! Demek böyle! Silah başına! Yaşasın, Tanrı'nın inayetiyle Polonya'nın ve Litvanya'nın kralı Heriflas!

ÜBÜ BABA Hadi bakalım, maliyeci beylerim, görevinizi yerine getirin!

(Bir kavga patlak verir, ev yıkılır ve yaşlı Stanislas tek başına ovada kaçar. Übü paraları toplamak için kalır)

5. Sahne

Thorn Surları'nda bir top yuvası.
Bordür zincire vurulmuştur, Übü Baba.

ÜBÜ BABA Evet, yurttaş, durum şu! Sen, sana olan borcumu sana ödememi istedin, ve ben bunu istemediğim için sen başkaldırdın. Komplo kurdun ve işte şimdi parmaklıklar arkasındasın. Hay, finans tiki, iyi oldu, ve oyun öylesine iyi oynandı ki sen bile bundan hoşlanmalısın.

BORDÜR Kendinize dikkat edin Übü Baba. Kral olduğunuzdan bu yana geçen beş gün içinde cennetin bütün azizlerini lanetlemek için gerekli olduğundan çok daha fazla cinayet işlediniz. Kralın ve soyluların kanı intikam çığlıkları atıyor; bu çığlıklar duyulacaktır.

ÜBÜ BABA Ah, benim güzel arkadaşım, diliniz ne kadar

da uzun sizin. Siz kaçtığınız zaman bazı güçlüklerin çıkacağından kuşkum yok, ama Thorn surlarının kendisine emanet edilen namuslu çocuklardan birinin dışarı çıkmasına izin verdiğini sanmıyorum. O yüzden, iyi geceler, burada sıçanlar güzel bir İspanyol dansı yapsalar da kunaklarımızın üstüne yatıp uyumaya davet ediyorum sizi!

(Çıkar. Uşaklar gelirler ve bütün kapıları sürgülerler)

6. Sahne

Moskova sarayı. İmparator Aleksis ve maiyeti, Bordür.

ÇAR ALEKSIS Sizi aşağılık maceracı sizi, kuzenimiz Venceslas'ın öldürülmesinde işbirliği yapan siz misiniz?

BORDÜR Haşmetmeap, beni affedin, ben istemeden Übü Baba tarafından işin içine çekildim.

ALEKSIS Sizi utanmaz arlanmaz yalancı sizi! Pis yalancı, ne istiyorsunuz?

BORDÜR Übü Baba beni komplo suçlamasıyla hapsetmişti; kaçmayı başardım, sizin merhametinize sığınmak için beş gün ve beş gece boyunca steplerde at koşturdum.

ALEKSIS Boyun eğme güvencesi olarak ne vereceksin bana?

BODRUDE Maceracı kılıcımı ve Thorn kentinin ayrıntılı bir haritasını.

ALEKSIS Kılıcı kabul ediyorum, ama Aziz Georg adına, şu haritayı istemiyorum, zaferimi bir ihanete dayandırmak istemem.

BORDÜR Venscelas'ın oğullarından biri, Genç Heriflas hâlâ hayatta, onu yeniden tahta çıkarmak için her şeyi yapacağım.

ALEKSIS Polonya ordusundayken rütben neydi?

BORDÜR 5. Wilna Dragon Süvari Alayı'na ve Übü Ba-

ba'nın hizmetindeki bir bölüğe komuta etmekteydim.

ALEKSIS Güzel, seni 10. Kazak Alayı'nın teğmenliğine getiriyorum, ihanetten sakın. Eğer iyi dövüşürsen, karşılığını görürsün.

BORDÜR Cesaretimden kuşkunuz olmasın, Haşmetmeap.

ALEKSIS Güzel. Şimdi yıkıl karşımdan!

(Aleksis çıkar)

7. Sahne

Übü Kuralı'nın salonu.
Übü Baba, Übü Ana, maliye danışmanları.

ÜBÜ BABA Beyler, oturum açılmıştır, iyi dinleyin ve sessiz olun. Önce maliye konusunu ele alacağız, ondan sonra da havayı güzelleştirmek ve yağmuru kovmak için düşünmüş olduğum küçük bir sistem hakkında konuşacağız.

BİR DANIŞMAN Çok güzel, Mösyö Übü!

ÜBÜ ANA Ne salak adam!

ÜBÜ BABA Kendinize dikkat edin, borkumun Madam'ı, çünkü sizin aptallıklarınıza katlanamayacağım. Beyler, mali durumun şöyle böyle olduğunu söylüyordum. Yün çorap giymiş hatırı sayılır sayıda köpek her sabah sokaklara yayılıyor, ve itler çok iyi çalışıyorlar. Her yerde yalnızca yanmış kül olmuş evler ve finansımızın ağırlığı altında ezilen insanlar görülüyor.

BİR DANIŞMAN Ve şu yeni vergiler, Bay Übü, o iş iyi gidiyor mu?

ÜBÜ ANA Kesinlikle gitmiyor. Evlilik vergisi getire getire 11 kuruş kâr getirdi; ve üstelik Übü Baba insanları zorla evlendirmek için onların peşinden koşuyor.

ÜBÜ BABA Hay, finans kılıcı, göbeemin ucu, maliyeci madam, benim konuşacak kunaklarım, sizinse beni

dinlemek bir ağzınız var. *(Gülüşmeler)* Yok öyle değil? Beni şaşırtıyorsunuz ve aptal gibi görünmeme neden oluyorsunuz, hay Übü'nün ucu! *(Bir haberci girer)* Bunun neyi var yine? Çık dışarı, zibidi, yoksa seni kafa koparma ve bacakları bükme cezasıyla cebellezî ederim.

ÜBÜ ANA Adam gitti! Ama bir mektup var.

ÜBÜ BABA Oku bakalım! Ya aklımı kaybediyorum ya da okuyamıyorum, sanırım. Acele et, şişgöt, mektup Bordür'den geliyor olmalı.

ÜBÜ ANA Tam üstüne bastın! Çar'ın kendisini içtenlikle karşıladığını, onun Heriflas'ı yeniden tahta geçirmek için senin devletlerini istila edeceğini ve seni öldürüleceğini söylüyor.

ÜBÜ BABA Aman! Aman! Korkuyorum, korkuyorum! Sanıyorum ölüyorum, ah, ne zavallı adamım ben. Ben n'olayım Yüce Tanrım? Bu kötü adam beni öldürecek. Aziz Antonius ve bütün azizler koruyun beni, size de finans vereceğim ve mumlar adayacağım! Tanrım, şimdi n'olacak?

(Hıçkıra hıçkıra ağlar)

ÜBÜ ANA Tek bir çıkar yol var, Übü Baba.

ÜBÜ BABA Neymiş o, aşkım?

ÜBÜ ANA Savaş!

HEPSİ Yaşasın Tanrı! İşte soylu olan bu!

ÜBÜ BABA Ya tabii, yine dayak yiyeceğim.

BİRİNCİ DANIŞMAN Koşalım, koşalım, orduyu organize edelim.

İKİNCİSİ Erzak toplayalım.

ÜÇÜNCÜSÜ Toplar ve kaleler hazırlayalım.

DÖRDÜNCÜSÜ Ve birlikler için para toplayalım.

ÜBÜ BABA A yo, üstüme iyilik sağlık! Öldürürüm seni. Para vermek istemiyorum, yok bir bu eksikti bu! Eskiden savaş yapmak için para alırdım, ama şimdi savaşı benim sırtımdan yapmak gerekiyor demek. Hayır, hay,

yeşil mumumu diktiğimine; madem kudurdunuz, savaşalım, ama bunun için tek kuruş bile ödemeyelim!

HEPSİ Yaşasın savaş!

8. Sahne

Varşova yakınlarında ordugâh.

ASKERLER VE MUHAFIZLAR Yaşasın Polonya! Yaşasın Übü Baba!

ÜBÜ BABA Ah, Übü Ana, zırhımı ve sopacağımı ver bana. Birazdan peşime düşülse yürüyemeceğim kadar yüklü olacağım.

ÜBÜ ANA Tuh, korkak!

ÜBÜ BABA Al işte, bork kılıcı yerinde durmuyor, maliye kancası da tutmuyor!!! Bu işleri asla bitiremeyeceğim ve Ruslar ilerliyorlar ve beni öldürecekler.

BİR ASKER Senyör Übü, kunak makası düşüyor.

ÜBÜ BABA Şimdi senü bork kancası ve surat bıçağı vasıtasıyla öldürü-rum.

ÜBÜ ANA Miğferi ve zırhıyla, ne kadar yakışıklı, sanki silahlı bir balkabağı.

ÜBÜ BABA Ah, şimdi atıma bineceğim. Beyler, finans atımı getirin buraya.

ÜBÜ ANA Übü Baba, atın artık seni taşıyamaz, beş gündür hiçbir şey yemedi, ölmek üzere.

ÜBÜ BABA Bu da iyi valla! Bu beygir için günde 12 kuruş ödüyorum, ama beni taşıyamıyor. Hay Übü'nün ucu, siz benimle dalga mı geçiyorsunuz, yoksa beni soyuyor musunuz?

(Übü Ana kızarır ve gözlerini yere indirir)

O zaman bana başka bir at getirsinler, yürüyerek gidecek halim yok ya gödeliğimin ucu...

(Kocaman bir at getirirler)

ÜBÜ BABA Buna bineceğim. Hop! İyisi mi otur, çünkü

düşeceğim. *(At koşmaya başlar)* Hey, tutun şu hayvanı! Ulu Tanrım, düşeceğim ve öleceğim!!!

ÜBÜ ANA Bu herif gerçekten aptal. A, işte ayağa kalktı. Ama yere düşmüş bu.

ÜBÜ BABA Hay, fizik ucu, yarım ölüyüm! Ama fark etmez, savaşa gidiyorum ve herkesi öldüreceğim. İtaat etmeyenin vay haline. Onla-lı burun ve diş bükme ve dil sökmeyle cebime tikarim!

ÜBÜ ANA İyi şanslar, Bay Übü!

ÜBÜ BABA Sana naipliği emanet ettiğimi söylemeyi unuttum. Ama finans defterini yanımda götüreceğim, benden bir şey çalarsan yandın demektir. Sana yardım etsin diye muhafız Giron'u bırakıyorum. Elveda, Übü Ana!

ÜBÜ ANA Elveda, Übü Baba, Çar'ı iyice öldür!

ÜBÜ BABA Sen hiç merak etme! Burun ve dişleri bükme, dili sökme ve sopacığı kunaklarına batırma.

(Ordu fanfarlar eşliğinde uzaklaşır)

ÜBÜ ANA *(Yalnız)* Bu şişko kukla gittiğine göre işimize bakalım, Heriflas'ı öldürelim ve hazineye konalım!

Üçüncü Perde Sonu

DÖRDÜNCÜ PERDE

1. Sahne

Varşova'daki katedralinin içinde, eski Polonya krallarının yeraltı mezarı.

ÜBÜ ANA Bu hazine nerede acaba? Hiçbir taşın arkasından boşluk sesi gelmiyor. Duvar boyunca yürürken Büyük Ladislas'ın mezarından sonra onüç tane taş saydım oysa, ama hiçbir şey yoktu. Beni yanıltmış olmalılar. Bu da nesi? Bu taştan tın tın ses geliyor. İş başına Übü Ana! Cesaret! Şu taşı kaldıralım. Amma da sıkışmış. Yine bir işe yaracak olan şu maliye kancasını alalım. İşte! İşte altın, işte kralın kemiklerinin arasındaki altın. Çantamıza, hadi, hepsi! Hey bu ses de ne, eski tonozların içinde hâlâ yaşayanlar mı var? Yoo hiçbir şey yok, acele edelim. Hepsini alalım! Bu para gün ışığında eski prenslerin mezarlarında olduğundan daha iyi olacak. Taşı yine yerine koyalım! A, yine o gürültü. Buradaki varlığım içimde tuhaf bir korku uyandırıyor. Altının geri kalanını başka zaman alırım, yarın tekrar geleceğim.

BİR SES *(Jean Sigismond'un mezarından gelir)* Asla Übü Ana!

(Übü Ana korku içinde gizli kapıdan kaçar, çaldığı altınları beraberinde götürür)

2. Sahne

Varşova meydanı. Heriflas ve adamları, halk ve askerler.

HERIFLAS İleri, arkadaşlarım! Yaşasın Venceslas ve Polonya! Şu anasının ipini satan yaşlı Übü Baba gitti. Ge-

riye muhafızıyla Übü Ana cadısı kaldı. Ben başınızda yürümeyi ve atalarımın soyunu yeniden kurtarmayı öneriyorum!

HEPSİ Yaşasın Heriflas!

HERIFLAS Ve korkunç Übü Baba'nın koymuş olduğu bütün vergileri kaldıracağız.

HEPSİ Yaşasın, ileri! Saraya koşalım ve o hayvan soyunu katledelim.

HERIFLAS İşte! Übü Ana nöbetçileriyle birlikte merdivenlere çıkıyor.

ÜBÜ ANA Ne istiyorsunuz beyler? A, bu, Heriflas'mış! *(Kalabalık taş atar)*

BİRİNCİ NÖBETÇİ Bütün camlar kırıldı.

İKİNCİ NÖBETÇİ Aziz Georg, işte öldürüldüm.

ÜÇÜNCÜ NÖBETÇİ Lanet olsun, ölüyorum.

HERIFLAS Taş atın dostlarım!

MUHAFIZ GIRON A! Demek böyle!

(Silahını çeker, ileri atılır ve korkunç bir kıyım yapar)

HERIFLAS Şimdi sıra ikimizde! Koru kendini, korkak herif. *(Dövüşürler)*

GIRON A! Öldüm!

HERIFLAS Zafer, arkadaşlarım! Übü Ana'ya hücum!

(Borazan sesleri duyulur)

HERIFLAS Aha! İşte soylular geliyor. Koşalım, bu cadaloz karıyı yakalayalım!

HEPSİ Şu yaşlı haydutu boğazlamadan önce...

(Übü Ana kaçar, bütün Polonyalılar peşindedir, silah sesleri ve taş yağmuru)

3. Sahne

Polonya ordusu Ukrayna'ya doğru ilerlemekte

ÜBÜ BABA Hay Allah kahretsin, ineğin başı! Telef olaca-

ğız, çünkü susuzluktan ölüyoruz ve yorgunuz. Asker Efendi, finans miğferimizi taşıma nezaketini gösterin ve siz Mızraklı Süvari Efendi, şahsımızı rahatlatmak için bork makasını ve fizik sopasını yüklenin, çünkü tekrar ediyorum, biz yorgunuz.

(Askerler dediklerini yaparlar)

PILE Hoaa, beyefendü! Ruslar'ın hiç görünmemeleri şaşırtıcı.

ÜBÜ BABA Mali durumumuzun, büyüklüğümüze layık bir arabada gitmeye elvermemesi üzücü; çünkü atımızı harap etmek korkusundan, onu dizginlerinden çekerek bütün yolu yaya olarak geldik. Ama Polonya'ya geri döndüğümüz zaman, fizik alanındaki bilgimizi kullanarak ve danışmanlarımızın bilgilerinin yardımıyla bütün orduyu taşımak için rüzgârlı bir araba tasarlayacağız.

COTICE Nicolas Renski koşarak buraya geliyor.

ÜBÜ BABA Bu çocuğun nesi var?

RENSKİ Her şey elden gitti. Haşmetmeap, Polonyalılar isyan ettiler, Giron öldürüldü ve Übü Ana dağlara kaçtı.

ÜBÜ BABA Gece kuşu! Uğursuz hayvan! Tozluklu baykuş seni! Bu zırvaları nereden duydun? Bir bu eksikti! Peki kim yaptı bunu? Heriflas'tır, iddiaya varım. Sen nereden geliyorsun peki?

RENSKİ Varşova'dan, soylu efendim.

ÜBÜ BABA Borkumun oğlanı, sana inanacak olsaydım bütün orduyu hemen geri döndürürdüm. Ama efendi oğlan, omuzlarının üzerinde beyinden çok tüy var senin ve saçmasapan şeyler düşlemişsin. Ön saflara git, oğlum, Ruslar uzakta değil, finanslı ve fizikli olduğu kadar borklu silahlarımızla onların işlerini bitirmek zorunda olacağız.

GENERAL LASKI Übü Baba, düzlükteki Ruslar'ı görmüyor musunuz?

ÜBÜ BABA Doğru, Ruslar! İşte yan bastım. Buradan tüymenin bir yolu olsa keşke, ama kesinlikle yok, bir tepenin üzerindeyiz ve bütün atışların hedefi olacağız.

ORDU Ruslar! Düşman!

ÜBÜ BABA Hadi, beyler, savaş düzeni alalım. Biz tepenin üstünde kalacağız ve kesinlikle aşağı inmek salaklığına düşmeyeceğiz. Ben canlı bir iç kale gibi ortada duracağım ve sizler benim çevremde bir daire oluşturacaksınız. Size, silahlarınızı alabildiği kadar kurşunla doldurmanızı tavsiye ederim, çünkü 8 kurşun 8 Rus'u öldürebilir ve o zaman bir o kadar azı benim tepeme üşüşür. Ruslar'ı karşılamaları ve onları biraz öldürmeleri için piyadeleri tepenin aşağısına ve karmaşada saldırmaları için süvarileri onların arkasına ve topçuları da bu kalabalığa ateş etmeleri için buradaki yel değirmenin çevresine yerleştireceğiz. Bize gelince, biz arada yel değirmeninin içinde duracağız; ve maliye tabancasıyla pencereden ateş edeceğiz, fizik sopasını kapının arkasına yerleştireceğiz ve herhangi biri içeri girmeye kalkışacak olursa, dikkat, bork kancasından korusun kendini!!!

SUBAYLAR Haşmetmeap Übü, emirleriniz baş üstüne!

ÜBÜ BABA Eh, bu iyi, muzaffer olacağız. Saat kaç?

GENERAL LASKI Sabahın onbiri.

ÜBÜ BABA Güzel, o zaman yemek yiyelim, çünkü Ruslar öğleden önce saldırmayacaklar. Senyör General, askerlere söyleyin, ihtiyaçlarını görsünler ve finans şarkısını söylesinler.

(Laski çıkar)

ASKERLER ve MUHAFIZLAR Yaşasın Übü Baba, büyük maliyecimiz! Ting, ting, ting, ting, ting, ting, ting,

tating.

ÜBÜ BABA Ah, ne cesur insanlar, onlara bayılıyorum!
(Bir Rus güllesi yel değirmeninin kanadını kırar)
Ah, korkuyorum, Tanrım, öldüm ben! Ve öte yandan hayır, hiçbir şeyim yok.

4. Sahne

Öncekiler, Bir Yüzbaşı, sonra Rus Ordusu.

BİR YÜZBAŞI *(Öne çıkar)* Haşmetmeap Übü, Ruslar saldırıya geçtiler!

ÜBÜ BABA E n'olmuş, n'apayım yani? Onlara saldırın diyen ben değilim. Bununla birlikte maliyeci beyler, savaşa hazırlanalım!

GENERAL LASKI İkinci bir gülle!

ÜBÜ BABA Hey, artık dayanamıyorum. Buraya kurşun ve demir yağıyor ve değerli kişiliğimize bir zarar verebiliriz. İnelim.
(Hepsi koşar adım aşağı inerler. Çarpışma başlar. Tepenin yamacında duman bulutu içinde kaybolurlar)

BİR RUS *(Saldırır)* Tanrı ve Çar adına!

RENSKİ Ah, öldüm.

ÜBÜ BABA İleri! Ah, sen Mösyü, seni bir yakalayayım, çünkü canımı acıttın, duyuyor musun? Seni çakaralmazlı şarapçı seni!

RUS Hah, gör bakalım!
(Übü'ye bir el ateş eder)

ÜBÜ BABA Ah, ayyy! Yaralandım, delindim, zımbalandım, vuruldum, gömüldüm. Ama yine de onu yakaladım. *(Onu yırtar)* Al! Bir daha yapacak mısın bakalım!

GENERAL LASKI İleri, bütün gücünüzle ilerleyin, çukurluğu geçiyoruz. Zafer bizimdir!

ÜBÜ BABA Öyle mi dersin? Şimdi alnımda defne yapra-

ğından çok şişlik var.

RUS SÜVARİSİ Yaşasın! Çar'a yol açın!

(Çar gelir, yanında kılık değiştirmiş olan Bordür vardır)

BİR POLONYALI Tanrım, canını seven kurtarsın, Çar geldi!

BİR BAŞKASI Amanın! Çukurluğu geçiyor!

BİR BAŞKASI Dan, dun! İşte şu adi teğmen dört kişiyi daha götürdü.

BORDÜR Ah, siz daha işinizi bitiremediniz mi? Al sana Jean Sobieski, işte defterin dürüldü!

(Onu tepeler)

Ve şimdi de sıra ötekilerde!

(Bir Polonyalı katlianı yapar)

ÜBÜ BABA İleri, dostlarım! Şu ciğeri beş para etmezi yakalayın! Moskovalılar'ı komposto haline getirin! Zafer bizimdir. Yaşasın kızıl kartal!

HEPSİ İleri, yaşasın, Allahıma kitabıma! Şu yaşlı pisliği yakalayın!

BORDÜR Aziz Georg adına, yere düştüm.

ÜBÜ BABA *(Onu tanır)* Ah, demek sensin Bordür! Dostum, seni tekrar gördüğümüze çok sevindik, bütün alayım da öyle. Seni kısık ateşte pişireceğim! Beyler, maliyecilerım, ateş yakın. Oh! Ah! Oh! Öldüm. Bana isabet eden en azından bir top güllesi olmalı. Ay Tanrım, günahlarımı affedin. Evet, bu gerçekten de bir top atışı.

BORDÜR Hayır, bu, barut dolu bir tabanca atışıydı.

ÜBÜ BABA A, benimle dalga geçiyorsun! Yine mi? Haydi keklik çantaya!

(Üstüne atlar ve onu yırtar)

GENERAL LASKI Übü Baba, her taraftan ilerleriyoruz.

ÜBÜ BABA Görüyorum, ama ben bittim artık, yediğim

tekmelerden kalbura döndüm, yere oturmak istiyorum, ah, şişem!

GENERAL LASKI Çar'ın şişesini alın, Übü Baba!

ÜBÜ BABA Evet, öylese gidiyorum! Hadi, bork kılıcı, görevini yap, ve sen de maliye kancası, geri durma. Fizik sopası gözü pek bir rekabetle çalışsın ve küçük sopacıkla Moskova İmparatoru'nu katletme, deşme ve sömürme onurunu paylaşsın. Finans atımız beyefendi gelsinler!

(Çar'ın üstüne atlar)

BİR RUS SUBAY Kendinizi koruyun Majesteleri!

ÜBÜ BABA Al, sana! Oh! Ay! Ah! Ne bu ya? Pardon, Mösyü, beni rahat bırakın. Oh, ama bilerek yapmadım ki!

(Kaçar, Çar onu kovalar)

ÜBÜ BABA Kutsal Bakire, bu kudurmuş beni kovalıyor! Ben ne yaptım Yüce Tanrım! Ah! Bu da iyi, tekrar çukuru geçmek gerekiyor bir de. Ah! Onun ensemde olduğunu hissediyorum, çukurun ise önümde! Cesaret, gözlerimizi kapatalım!

(Çukurluğun üstünden atlar, Çar çukura düşer)

ÇAR Hey, içine düştüm, iyi mi!

POLONYALI Yaşasın! Çar düştü!

ÜBÜ BABA Ah! Arkamı dönüp de bakamıyorum. Düşmüş! Oh iyi oldu, vuralım. Hadi, Polonyalılar, bütün gücünüzle saldırın ona, herifcioğlu amma da iyi dayanıyor, rezil herif! Ben bakmaya cesaret edemiyorum! Ve bu arada kehanetimiz tümüyle gerçekleşti, fizik sopası mucizeler yarattı; hiç kuşku yok ki tarifsiz bir korku cesaretimizin etkileriyle mücadele edip geçersiz kılmamış olsaydı onu bütünüyle öldürürdüm. Ama birdenbire yön değiştirmek zorunda kaldık; ve kurtuluşumuzu yalnızca süvari olarak becerimize ve maliye atı-

ımızın çelik gibi bacaklarına, ki o güçlü olduğu kadar hızlıdır ve ünü hafifliğinden gelir, ve aynı zamanda burada bizzat hazır bulunan biz maliye üstadının düşmanının tam ayakları altında bulunan çukurun derinliğine borçluyuz. Bütün bunlar çok güzel, ama beni kimse dinlemiyor. Hayda, yine başlıyor!

(Rus süvariler şiddetli bir saldırıda bulunur ve Çar'ı kurtarırlar)

GENERAL LASKI Bu kez tam bir bozgun olacak!

ÜBÜ BABA İşte, tabanları yağlama fırsatı. Ne ki bu durumda, Polonyalı Beyler, ileri! Ya da daha doğrusu geri!

POLONYALILAR Canını seven kaçsın!

ÜBÜ BABA Hadi, kaçın! Amma kalabalık! Ne kaçış, ne itiş kakış! Ben bu kargaşadan nasıl kurtulacağım?

(İtilip kakılır)

E, sen ama, dikkat et, yoksa maliye üstadının haşlayıcı yiğitliğini tadacaksın. Ah! Gitti, kaçalım, hem de çabuk, hazır Laski bizi görmezken.

(Çıkar, sonra Çar'ın, ve Polonyalılar'ı kovalayan Rus ordusunun koşarak geçtiği görülür)

5. Sahne

Litvanya'da bir mağara. Kar yağmaktadır. Übü Baba, Pile, Cotice.

ÜBÜ BABA Ne berbat hava, ortalık dona kesti ve maliye üstadının kişiliği bu nedenle büyük zarara uğramış durumda.

PILE Hoaa, beyefendü, korkunuz ve kaçışınız bitti mi?

ÜBÜ BABA Evet, artık korkum bitti, ama hâlâ altıma kaçışım var.

COTICE *(Kendi kendine)* Ne domuz!

ÜBÜ BABA He, Cotice Efendi, kunağınız nasıl?

COTICE Kötü olduğunda ne kadar iyi olabilirse o kadar iyi Beyefendü. Bunun sonucu olaraktan da kurşun onu toprağa çekiyor ve ben mermiyi çıkaramadım.

ÜBÜ BABA Oh iyi olmuş, sen de hep başkalarına vurmak istiyordun. Ben en büyük yürekliliği gösterdim ve kendimi tehlikeye atmadan dört düşmanı kendi ellerimle geberttim, bu arada zaten ölmüş olan ve bizim işini bitirdiklerimizi saymazsak.

COTICE Pile, küçük Renski'ye ne olduğunu buluyor musunuz?

PILE Kafasına bir kurşun yedi.

ÜBÜ BABA Bir gelincik ve yatak ıslatan yabani hindiba ömürlerinin baharında, onların acıması façasını acımasızca biçen acımasız biçicinin acımasız tırpanıyla biçildiler; böylece küçük Renski burada gelincik oluyor, gerçi cesurca çarpıştı, ama çok fazla Rus da vardı ya.

PILE VE COTICE Hoaa! Beyefendü!

BİR YANKI Hmmurrrrrrrrr!

PILE Bu da ne? Bıçaklarımızla silahlanalım!

ÜBÜ BABA A! Yo, daha neler! İddiaya varım ki bunlar yine Ruslar! Bıktım! Ayrıca durum çok basit, eğer beni yakalayacak olurlarsa, onları cebime tikerim!

6. Sahne

Öncekiler. Bir ayı gelir.

COTICE Hoaa! Maliye Beyefendüsü, bakın!

ÜBÜ BABA Şuraya bakın, küçük bir ayıcık. Ne kadar da sevimli.

PILE Koruyun kendinizi! Amıma da kocaman bir ayı! Kurşunlarım!

ÜBÜ BABA Bir ayı! Ah korkunç hayvan! Ah, zavallı ben,

işte yutulduım. Tanrı beni korusun! Bana doğru geliyor. Yo, Cotice'i yakaladı. Oh, rahat bir soluk aldım!

(Ayı, Cotice'in üzerine atlar. Pile, ona bıçak darbeleriyle saldırır. Übü bir kayanın üstüne tırmanır)

COTICE Yanıma gelin, Pile! Yanıma gelin! İmdat Übü Beyefendü!

ÜBÜ BABA Yok ya! Yemezler, başının çaresine bak, arkadaşım, biz şu an 'Pater Noster' duasını okuyoruz. Herkesin bir yutulma sırası var.

PILE Onu yakaladım, onu tutuyorum!

COTICE Sıkı dur, dostum, beni bırakmaya başladı.

ÜBÜ BABA Sanctificetur nomen tuum!

COTICE Korkak herif!

PILE Ah, ah, beni ısırıyor! Tanrım, bizi kurtarın, ben öldüm.

ÜBÜ BABA Fiat voluntas tua!

COTICE Sonunda onu yaralamayı başardım.

PILE Yaşasın! Kan kaybediyor.

(Muhafızların bağırışları içinde ayı acıyla böğürür ve Übü mırıldanmayı sürdürür)

COTICE Sık tut da şuna patlayıcı yumruğumu getireyim!

ÜBÜ BABA Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.

PILE Buldun mu? Artık dayanacak gücüm kalmadı.

ÜBÜ BABA Sicut et nos dimittimus debitoribus notris.

COTICE Hah, buldum!

(Bir patlama duyulur ve ayı ölür)

PILE VE COTICE Zafer!

ÜBÜ BABA Gerçekten öldü mü? Artık kayamdan inebilir miyim?

PILE *(Nefretle)* Ne zaman isterseniz.

ÜBÜ BABA *(Aşağı inerken)* Şununla övünebilirsiniz ki, eğer hâlâ hayattaysanız ve hâlâ Litvanya karına basabi-

liyorsanız bunu, sizin selametiniz için yakarılarda bulunmak üzere çırpınan, canı çıkan ve gırtlak patlatan maliye üstadının yüce erdemine borçlusunuz. Ve o, duanın ruhani kılıcını öyle cesaretle kullandı ki siz burada hazır bulunan fani kişi muhafız Cotice, siz de patlayıcı yumruğu ustalıkla kullandınız. Hatta biz fedakârlığınızı daha da ileriye götürdük, çünkü dualarımız göğe ulaşırken daha az yol gitsin diye çok yüksek bir kayanın üstüne çıkmakta tereddüt etmedik.

PILE Eşek herif, gel de sinirlenme!

ÜBÜ BABA İşte koca bir hayvan. Sayemde akşama yiyecek bir şeyimiz var! Beyler, ne büyük karnı var; Yunanlar orada, tahta atlarının içinde olduklarından daha rahat ederlerdi; ve sevgili dostlarım, az kalsın onun iç kapasitesini kendi gözlerimizle görebilecektik.

PILE Açlıktan ölmek üzereyim. Ne yemeli?

COTICE Ayıyı!

ÜBÜ BABA Ah, siz zavallılar, onu çiğ çiğ mi yiyeceksiniz, ateş yakmak için hiçbir şeyimiz yok ki.

PILE Silahlarımızdaki çakmak taşları yok mu!

ÜBÜ BABA Evet, öyle. Bana öyle geliyor ki, yakınlarda küçük bir orman var, orada kuru dallar olmalı. Git topla Cotice!

(Cotice, karların içinde uzaklaşır)

PILE Ve şimdi, Haşmetmeap Übü, gidip ayıyı parçalara ayırın.

ÜBÜ BABA A, yo hayır! Belki de ölmemiştir. Ama sen zaten yarı yarıya yenmiş ve her tarafından ısırılmış olduğuna göre, bu, tam sana göre bir iş. Odunların getirilmesini beklerken ben de ateş yakacağım.

(Pile, ayıyı parçalamaya başlar)

ÜBÜ BABA Aman dikkat et! Kıpırdadı.

PILE Ama Haşmetmeap, şimdiden buz gibi.

ÜBÜ BABA Yazık, onu sıcakken yemeliydi! Bu haliyle maliye üstadında hazımsızlığa yol açacak.

PİLE *(Kendi kendine)* Kudurmak işten değil!
(Yüksek sesle)
Bize biraz yardım eder misiniz, Mösyö Übü, bütün işi tek başıma yapamam.

ÜBÜ BABA Hayır, hiçbir şey yapmak istemiyorum ben! Yorgunum tabii ki!

COTİCE *(Geri gelir)* Ne kar ama, dostlarım, insan kendini Kastilya'da ya da kuzey kutbunda sanabilir. Gece bastırıyor. Bir saat içinde kararmış olacak. Henüz gözlerimiz görüyorken acele etmeliyiz.

ÜBÜ BABA Evet, duyuyor musun, Pile, elini çabuk tut! Her ikiniz de elinizi çabuk tutun! Hayvanı şişe geçirin, hayvanı pişirin, acıktım ben ya.

PİLE Ah, bu kadarı da fazla ama artık. Ya çalışırsın ya da hiçbir şey yiyemezsin, duyuyor musun, obur herif!

ÜBÜ BABA Oh! Umrumda bile değil, ben onu çiğ çiğ de yerim, tuzağa düşen siz olursunuz. Ayrıca uykum geldi benim ya.

COTİCE Ne yapacağız Pile? Yemeği tek başımıza yapalım. Ama o hiçbir şey yemeyecek, işte o kadar. Ya da ona kemikleri verebiliriz.

PİLE Aynen öyle! Hah, ateş harlanıyor.

ÜBÜ BABA A bu iyi işte, şimdi ortalık ısındı. Ama ben her yerde Ruslar'ı görüyorum. Ne kaçış ama, yüce Tanrım! Ah! *(Yere düşer ve uyur)*

COTİCE Renski'nin söylediğinin, yani Übü Ana'nın gerçekten tahttan indirildiğinin doğru olup olmadığını öğrenmek isterdim. Bu olanaksız bir şey değil.

PİLE Akşam yemeğini hazırlayalım.

COTİCE Hayır, daha önemli konulardan konuşmalıyız. Bence, bu haberlerin gerçek olup olmadığını öğren-

meliyiz.

PILE Doğru! Yani şimdi Übü Baba'yı bir başına bırakmalı mı yoksa onunla mı kalmalı?

COTICE Sabah ola hayrola, yatalım, uyuyalım, ne yapılması gerektiğine yarın bakarız.

PILE Hayır, en iyisi gitmek için geceden yararlanmalı.

COTICE Hadi gidelim o zaman!

(Çıkarlar)

7. Sahne

Übü uykusunda konuşur.

ÜBÜ Ah, Haşmetmeap Rus süvarisi, dikkat edin, buraya doğru ateş etmeyin, burada insanlar var. Ah işte Bordür, ne kötü adam sanki bir ayı. İşte Heriflas üzerime saldırıyor! Ayı, ayı! Ah, onu yere yıkın. Ulu Tanrım, ne kadar sert! Bir şey yapmak istemiyorum ki ben ya! Defol git Heriflas! Duyuyor musun soytarı? Şimdi de Renski ve Çar geliyorlar! Amanın, beni tepeleyecekler! İşte Üb'ana! Onca altını nereden buldun? Sen benim altınlarımı çaldın, sefil yaratık seni, Varşova katedralindeki mezarımı eşeledin. Ben çoktan öldüm gittim, beni Heriflas öldürdü ve Varşova'da büyük Vladislas'ın yanına ve Krakov'da da Jean Sigismond'un yanına ve aynı zamanda Thorn kalesinde Bordür'le birlikte surlara gömüldüm. İşte yine geldi. Defol git lanet olasıca ayı! Bordür'e benziyorsun. Duyuyor musun, şeytanın hayvanı? Hayır, duymuyor, çatlangız, onun kunaklarını kesmişler. Beyinini patlatın, gebeltin, kunaklarını kesin, finansını yırtın ve ölene dek için, çatlatgızların yaşamına, maliye üstadının mutluluğuna!

(Susar ve uyur)

BEŞİNCİ PERDE

1. Sahne

Gece. Übü Baba uyumaktadır. Übü Ana gelir. Übü Baba'yı görmez. Ortalık kapkaranlıktır.

ÜBÜ ANA İşte sığınacak bir yer buldum! Burada yalnızım, bu da kötü değil, ama ne korkunç bir yolculuktu: Bütün Polonya'yı dört gün içinde geçtim! Bütün felaketler aynı anda üstüme çullandı. O şişko eşek gider gitmez zengin olmak için mezarlığa gidiyorum, hemen arkasından şu Heriflas ve kudurgan adamları tarafından neredeyse taşlanıyorum. Kavalyem muhafız Giron'u kaybediyorum, oysa edalarıma öylesine vurgundu ki, beni görünce zevkten bayılıyordu, ve hatta, bana söylediklerine göre, beni görmediği zamanlar da öyle oluyormuş, bu da sevginin doruğu oluyor! Benim için kendini ikiye böldürebilirdi, zavallı çocuk. Bunun kanıtı, Heriflas tarafından dörde bölmüş olması. Dan, dun, dan! Ah, öleceğimi sanıyorum! Sonra kaçmaya başlıyorum, arkamda öfkeli kalabalık var. Sarayı terk ediyorum, Vistül Nehri'ne geliyorum, bütün köprüler tutulmuş. Peşimdeki zalimleri yorar umuduyla nehri yüzerek geçiyorum. Dört bir yandan soylular toplaşıyorlar ve beni kovalıyorlar. Beni yok etmeye kararlı bir Polonyalı çemberinin içinde boğulmuş olarak bin kez ölümden dönüyorum. Sonunda o kudurganları atlattım ve karın içinde dört gün boyunca koşuşturduktan sonra bir zamanlar krallığımın olan yerden sığınmak üzere buraya geliyorum. Dört gün boyunca hiçbir şey yemedim ve içmedim. Heriflas'ın soluğu hep ensemdeydi... İşte sonunda kurtuldum! Ah, yorgunluktan ve soğuktan öldüm. Ama benim şişko kuklama, yani şey

demek istemiştim, çok saygı değer kocama ne olduğunu bilmeyi çok isterdim. Onun finansına el koydum. Onun Riksdallar'ını çaldım. Onu dolandırdım, ya onun açlıktan ölen maliye atı; gözü pek sık yulaf görmüyordu zavallı şeytanın. Ah, ne hikâye ama. Ama heyhat! Hazinemi kaybettim! Varşova'da kaldı ve isteyen gidip oradan alsın.

ÜBÜ BABA *(Uyanmaya başlar)* Übü Ana'yı yakalayın, onun kunaklarını kesin!

ÜBÜ ANA Aman Tanrım, neredeyim ben? Aklımı yitiriyorum. Ah hayır, Tanrım!

Tanrı sayesinde, görüyorum işte,
Bay Übü Baba uyuyor ötemde.

Nazik olalım. Eee, yaşlı şişkom benim, iyi uyudun mu?

ÜBÜ BABA Çok kötü! Şu ayı bayağı dişliydi. Aç gözlülerin, inatçılara karşı savaşı. Ama aç gözlüler, inatçıları bütünüyle yediler yuttular, gün ışıyınca göreceğiniz gibi. Duyuyor musunuz, soylu muhafızlar?

ÜBÜ ANA Neler saçmalıyor bu? Çekip gittiğinden bu yana gerçekten daha da aptallaşmış. Kime kızıyor acaba?

ÜBÜ BABA Cotice, Pile, cevap verin bana, bork çuvalı! Neredesiniz? Ah, korkuyorum. Ama burada birisi konuştu! Kim konuştu? Ayı değildir sanırım. Hassıçtır, kibritlerim nerede? Ah, onları çatışmada kaybetmişim.

ÜBÜ ANA *(Kendi kendine)* Durumdan ve geceden yararlanalım, doğaüstü bir görüntü yaratalım ve bırakalım konuşsun, ki bizim apartmalarımızı affetmesini sağlayalım.

ÜBÜ BABA Ama, Aziz Antoine adına! Dinime imanıma, burada birisi konuşmuyorsa beni assınlar!

ÜBÜ ANA *(Sesini kalınlaştırır)* Evet, Übü Bey, gerçekten de burada birisi konuşuyor ve ölüleri külden ve nihai tozdan çekip çıkaracak olan baş meleğin borusu da başka türlü ötmezdi! Bu sert sesi dinleyin, size iyi öğüt-

lerden başka bir şey vermeyen Cebrail'in sesidir bu.

ÜBÜ BABA Tabii... tabii!

ÜBÜ ANA Sözümü kesmeyin, yoksa susarım, o zaman şiş göbeğiniz için iyi olmayacak!

ÜBÜ BABA Ah, göbeem mi?! Susuyorum, Hiçbir şey söylemiyorum. Devam edin Hayalet Hanım!

ÜBÜ ANA Sizin şişman bir adam olduğunuzu söylüyorduk Übü Bey.

ÜBÜ BABA Çok şişman gerçekten de, bu doğru.

ÜBÜ ANA Allah kahretsin, kapayın çenenizi!

ÜBÜ BABA Ama melekler küfretmezler ki!

ÜBÜ ANA *(Kendi kendine)* Hassıçtır! *(Devam eder)* Evli misiniz Übü Bey?

ÜBÜ BABA Kesinlikle, hem de çaçaronların önde gideniyle!

ÜBÜ ANA Yani çekici bir kadın demek istiyorsunuz?

ÜBÜ BABA Korkunçtur. Her yerde pençeleri vardır, insan onu neresinden tutacağını bilemez.

ÜBÜ ANA Ona şefkatle tutmalısınız, Haşmetmeap Übü, eğer ona böyle yaklaşacak olursanız, onun Venüs heykeli kadar güzel olduğunu göreceksiniz.

ÜBÜ BABA Kimin keli görünmüş?

ÜBÜ ANA Dinlemiyorsunuz ki, Übü Bey, bizi biraz daha can kulağıyla dinleyin! *(Kendi kendine)* Acele etmeliyim, neredeyse sabah olacak. Übü Bey, karınız çok güzel ve çok tatlı, tek bir kusuru bile yok.

ÜBÜ BABA Yanılıyorsunuz, onun sahip olmadığı tek bir kusur bile yok.

ÜBÜ ANA Ee, susun artık! Karınız asla size sadakatsizlik etmez.

ÜBÜ BABA Ona kim âşık olabilecekmiş, bilmek isterim. Şirretin tekidir o!

ÜBÜ ANA O içki içmez.

ÜBÜ BABA Evet, elinden mahzenin anahtarlarını aldı-

ğımdan beri içmiyor. Eskiden sabahın yedisinde dut gibi sarhoş olurdu ve parfüm niyetine ispirto sürerdi. Şimdi, siğil otu parfümü kullandığı için, ondan daha kötü kokuyor sayılmaz. Zaten umrumda değil. Artık sarhoş olan yalnızca benim.

ÜBÜ ANA Aptal herif! Karınız sizin altınınızı çalmaz!

ÜBÜ BABA Dalga mı geçiyorsunuz!

ÜBÜ ANA Tek kuruş bile cebe indirmez.

ÜBÜ BABA Üç ay boyunca beslenmeyip, Ukrayna içindeki bütün seferi, dizginlerinden sürüklenerek yapan bizim soylu ve talihsiz maliye atımız beyefendi tanıktır buna! Ayrıca görev başında öldü zavallı hayvan.

ÜBÜ ANA Bunların hepsi yalan, karınız örnek bir insandır; ve siz bir canavarsınız!

ÜBÜ BABA Bunların hepsi doğru, karım namussuzun tekidir ve siz de salaksınız!

ÜBÜ ANA Sözlerinize dikkat edin, Übü Baba!

ÜBÜ BABA Ah, tabii, kiminle konuştuğumu bir an için unutuyordum. Hayır, öyle bir şey söylemedim.

ÜBÜ ANA Siz Venceslas'ı öldürdünüz.

ÜBÜ BABA Benim hatam değil ki bu tabii, bunu Übü Ana istedi.

ÜBÜ ANA Boleslas'ı ve Ladislas'ı öldürttünüz.

ÜBÜ BABA İyi oldu onlara! Bana vurmak istiyorlardı!

ÜBÜ ANA Bordür'e verdiğiniz sözü tutmadınız; ve hatta daha sonra onu öldürdünüz.

ÜBÜ BABA Litvanya'ya onun yerine ben hükmetmek istedim. Şu anda ne birimiz ne de ötekimiz hükmediyor. Böylece görüyorsunuz ki yapan ben değilim.

ÜBÜ ANA Yaptığınız kötülüklerin affetirmenin tek yolu var.

ÜBÜ BABA Hangisi o? Tam aziz olacak adamım ben, piskopos olup adımı takvimde görmek isterim.

ÜBÜ ANA Biraz para aşırdığı için Übü Ana'yı affetmeniz

gerekiyor.

ÜBÜ BABA O zaman şöyle: Bana her şeyi iade ettikten, iyice dayak yedikten ve maliye atımı yeniden canlandırdıktan sonra onu affederim.

ÜBÜ ANA Atıyla bozmuş kafayı! Ah, yandım ben, sabah oluyor!

ÜBÜ BABA Ama sonunda artık sevgili karımın beni soyduğunu öğrenmiş olmaktan mutluyum. En emin kaynaktan öğrenmiş bulunmaktayım bunu. Omnis a Deo scientia, bu, şu anlama gelir: Omnis, her; a Deo, bilim; scientia, tanrıdan gelir. İşte olayın açıklaması budur. Ama Hayalet Hanım artık hiçbir şey söylemiyor. Acaba onu rahatlatmak için n'apabilirim? Söyledikleri çok eğlendiriciydi. Şuraya bak, sabah oluyor, o, Tanrım, maliye atımın başı için, bu Übü Ana yahu!

ÜBÜ ANA *(Son derece küstahca)* Bu doğru değil, sizi hemen aforoz edeceğim!

ÜBÜ BABA Ah, pislik!

ÜBÜ ANA Ne büyük saygısızlık.

ÜBÜ BABA Bu kadarı da fazla! Senin sen olduğunu görüyorum, seni salak cadaloz! Sen nereden buradasın bakiiim?

ÜBÜ ANA Giron öldü ve Polonyalılar beni kovdular.

ÜBÜ BABA Beni de Ruslar kovaladılar: Tencere yuvarlanır, kapağını bulur.

ÜBÜ ANA Kapak yuvarlandı, eşşeğin tekini buldu desene.

ÜBÜ BABA Her neyse, birazdan beş kardeşle buluşacak. *(Ayıyı, Übü Ana'nın üstüne atar)*

ÜBA ANA *(Ayının ağırlığı altında ezilir)* Ah, yüce Tanrım, ah, ne korkunç! Ölüyorum! Boğuluyorum! Beni ısırıyor! Beni yutuyor! Beni hazmediyor!

ÜBÜ BABA O bir kere ölü, grotesk karı! Oh! Belki de ölü filan değildir! Aman Tanrım, hayır, ölmemiş, kaçalım!

(Yine kayasının üstüne tırmanır) Pater noster qui es...

ÜBÜ ANA *(Kendini kurtarır)* Eee, nerede bu?

ÜBÜ BABA Tanrım! Bu kadın hâlâ burada! Salak yaratık, ondan kurtulmanın yolu yok! O ayı ölü mü?

ÜBÜ ANA Tabii ki, gerzek, buz kesmiş çoktan. Buraya nasıl geldi ki?

ÜBÜ BABA *(Şaşkın)* Bilmiyorum. Yo, biliyorum! Pile ve Cotice'i yemek istiyordu ve ben onu bir yücetanrım darbesiyle yere serdim.

ÜBÜ ANA Pile, Cotice, yücetanrım. Bu da ne demek oluyor böyle? Maliyemin başı için, bu herif delirmiş!

ÜBÜ BABA Söylediklerim kelimesi kelimesine doğrudur! Ve göbeem adına, sen salağın tekisin!

ÜBÜ ANA Bana seferini anlat Übü Baba.

ÜBÜ BABA Yo, lanet olsun, hayır! Çok uzun hikâye. Bildiğim tek şey şu ki, su götürmez kahramanlığıma rağmen herkes beni patakladı.

ÜBÜ ANA Ne, Polonyalılar da mı?

ÜBÜ BABA Şöyle bağırıyorlardı: Yaşasın Venceslas ve Heriflas! Beni parçalara ayıracaklarına sandım. Ah, kudurganlar! Hem sonra Renski'yi öldürdüler!

ÜBÜ ANA Bana ne! Heriflas'ın, muhafız Giron'u öldürdüğünü biliyor musun?

ÜBÜ BABA Bana ne! Sonra da zavallı Laski'yi öldürdüler!

ÜBÜ ANA Bana ne!

ÜBÜ BABA Yeter ama artık, buraya gel, seni pislik! Efendinin önünde diz çök! *(Übü Ana'yı yakalar ve dizlerinin üstüne çökertir)* En büyük işkenceyi çekeceksin.

ÜBÜ ANA Amanın, amanın, Übü Bey!

ÜBÜ BABA Ay ayların bitti mi? Şimdi ben başlıyorum: Burun bükme, saçların yolunması, küçük sopanın kunaklara batırılması, beynin topuklardan çıkarılması, mabadın yırtılması, omuriliğin kısmen ya da hatta bü-

tünüyle ortadan kaldırılması *(Hiç olmazsa bu onu bir yumuşakçaya çevirse keşke)*, yüzme kesesinin açılması da unutulmasın ve son olarak Vaftizci Yahya usulü boynun yenileştirilmiş yöntemle vurulması, ve bunların hepsi, çok kutsal kitaplardan, burada hazır bulunan maliye üstadı tarafından düzenlenmiş, düzeltilmiş ve mükemmelleştirilmiş Eski Ahit'ten olduğu kadar Yeni Ahit'ten de alındı! Bu sana uydu mu, gerzekçiğim?
(Onu yırtar)

ÜBÜ ANA Merhamet, Übü Bey!
(Mağaranın girişinde büyük bir gümbürtü kopar)

2. Sahne

Öncekiler, Heriflas askerleriyle birlikte mağaraya dalar.

HERIFLAS İleri, arkadaşlarım! Yaşasın Polonya!

ÜBÜ BABA He, hey! Biraz bekle Polonyamsı Bey, ciğerimin köşesi hanfendiyle işimi bitirinceye kadar bekle!

HERİFLAS *(Ona vururken)* Al sana, korkak, alçak, çıplak, bî hak!

ÜBÜ BABA *(O da ona vurur)* Al sana, polonyar, sular, batar, üsar, tartar, kalar, kafar, muşar, savuayar, komünar!

ÜBÜ ANA *(O da ona vurur)* Al sana, kapon, koşon, felon, histrion, fripon, suyon, poloşon!
(Askerler, Übüler'in üzerine saldırırlar, onlar da olabildiğince kendilerini savunurlar)

ÜBÜ BABA Tanrılar! Ne takviye!

ÜBÜ ANA Bizim ayaklarımız da var, Polonyalı beyler?

ÜBÜ BABA Hay, yeşil mumumu diktiğimine, ne zaman her şeyin sonu sonunda sona erecek? Al bir tane daha! Ah, bir maliye atına krallığım!

HERIFLAS Vurun, hep vurun!

DIŞARIDAN SESLER Yaşasın Übü Baba, büyük maliyecimiz!

ÜBÜ BABA Aaah! İşte onlar! Yaşasın! İşte Übü Babalar. İleri, buraya gelin, size ihtiyacımız var, maliye beyleri! *(Muhafızlar girerler ve boğuşmanın içine atlarlar)*

COTICE Polonyalılar defolun!

PILE Hoaaa, yine karşılaştık işte, maliye beyefendüsü. İleri, güçlüce basın, kapıya ulaşın, bir kere dışarı çıktık mı geriye tabanları yağlamak kalıyor!

ÜBÜ BABA A işte bu benim en iyi yanım! Ah, nasıl da vuruyor!

HERIFLAS Tanrım, yaralandım.

STANISLAS LECZINSKI Yok bir şey, Haşmetmeap.

HERIFLAS Hayır, yalnızca sersemledim.

JEAN SOBIESKI Vurun, durmadan vurun! Hırpaniler kapıya ulaşıyorlar!

COTICE Yaklaşıyoruz, adamları izleyin, bunun sonucu olaraktan de gökyüzünü görüyorum!

PILE Cesaret, Haşmetmeap Übü!

ÜBÜ BABA Ah, neredeyse donuma edeceğim. İleri, göbeeğimin ucu! Gebeltin, kan akıtın, derilerini yüzün, katledin, Übü'nün babafingosu adına! A, azalıyorlar!

COTICE Kapıyı tutan yalnızca iki kişi kaldı.

ÜBÜ BABA *(Onlara ayıyla vurarak yere serer)* Ve bir ve iki! Öff! Sonunda dışarı çıktım. Kaçalım! Sizler takip edin, hem de çabuk!

3. Sahne

Sahne, kar altındaki Livonya eyaletini temsil eder. Übüler ve maiyeti kaçmaktadırlar.

ÜBÜ BABA Galiba bizi yakalamaktan vazgeçtiler.

ÜBÜ ANA Evet, Heriflas taç giymeye gitti.

ÜBÜ BABA Onun tacında gözüm yok.

ÜBÜ ANA Çok haklısın, Übü Baba.

(Uzakta gözden kaybolurlar)

4. Sahne

Baltık Denizi'nde seyreden bir geminin güvertesi. Übü Baba ve bütün tayfası güvertededir.

KAPTAN Ne kadar da güzel bir esinti!

ÜBÜ BABA Mucizevi bir hızla yol aldığımız bir gerçek. Saatte en az bir milyon deniz düğümü yapıyor olmalıyız ve bu düğümlerin iyi bir yanı var, bir kere atıldı mı bir daha çözülmüyor. Rüzgârı arkadan aldığımız da doğru.

PILE Zavallı aptal! *(Güçlü bir rüzgâr eser, gemiyi yan yatırır ve denizi köpürtür)*

ÜBÜ BABA Oh, aman, Tanrım! İşte alabora olduk! İyi ama senin gemin yamuk gidiyor, düşecek.

KAPTAN Herkes rüzgâr altına, mizana yelkenini toplayın!

ÜBÜ BABA Hayır, lanet olsun, bir bu eksikti! Hepiniz aynı tarafta durmayın. Bu tehlikeli. Ya rüzgâr yönünü değiştirirse, o zaman herkes suyun dibini boylar ve balıklar bizi yer.

KAPTAN Çıkmayın, yelkeni iyice boğun!

ÜBÜ BABA Yo, yo, çıkın. Acelem var benim! Boğmayın, duyuyor musunuz? Eğer boğulursak bu senin suçun, kaptan hayvanı. Varmış olmamız gerekirdi. Bir dakika, bir dakika, bu durumda ben kumanda edeceğim! Çark etmeye hazırlan! Demir atın! Vira ön rüzgâr, vira arka rüzgâr! Yelkenleri kaldırın, yelkenleri sarın, dümen aşağıya, dümen yukarıya, dümen yana. Görüyor musunuz, çok iyi gidiyor, dalgayı yandan alın, o zaman mükemmel olur.

(Herkes gülmekten kırılır. Rüzgâr yeniden esmeye başlar)

KAPTAN Büyük floku indirin, gabyaya camadan vurun!

ÜBÜ BABA Bu fena değil işte, hatta lezzetli olur! Duyuyor musunuz mürettebat bey, büyük foku getirin ve gaydayı candan çalın.

(Bazıları gülmekten ölür. Bir dalga geminin üstünden aşar)

ÜBÜ BABA Ay! Ne tufan! Bu bizim buyurduğumuz manevraların etkisi.

ÜBÜ ANA ve PILE Denizcilik kadar güzeli yok!

(İkinci bir dalga geminin üstünden aşar)

PILE *(Sırılsıklam)* Kendinizi şeytandan ve onun tantanasından koruyun!

ÜBÜ BABA Garson efendi, içecek bir şey getirin.

(Herkes içkiye oturur)

ÜBÜ ANA Sevgili Fransa'yı, eski dostlarımızı ve Mondragon Şatomuz'u yeniden görmek ne büyük mutluluk!

ÜBÜ BABA Hm! Yakında orada olacağız! Şu an Elseneur Şatosu'na geliyoruz.

PILE Ah, evet, sevgili İspanyam'ı yeniden görmek düşüncesi beni mutlu ediyor.

COTICE Ve biz de, harika maceralarımızı anlatarak yurttaşlarımızı şaşkınlıklar içinde bırakacağız!

ÜBÜ BABA O tabii ki öyle! Ve ben Paris'te kendimi maliye üstadı ilan edeceğim.

ÜBÜ ANA Evet, aynen öyle! Ayyy, ne sarsıntı!

COTICE Önemli değil, biraz önce Elseneur Burnu'nu döndük.

PILE Ve şimdi soylu gemimiz olanca hızıyla Kuzey Denizi'nin karanlık dalgalarını aşıyor.

ÜBÜ BABA Germanya adlı ülkenin kıyılarını yalayan acımasız ve davetkâr olmayan deniz, buranın adı böyle, çünkü bu ülkede oturan herkesin amcası Germen.

ÜBÜ ANA İşte derin bilgi diye buna derim ben! Bu ülkenin çok güzel olduğu söyleniyor.

ÜBÜ BABA Ah, beyler! Ne kadar güzel olursa olsun, Polonya'nın yerini tutmaz. Eğer Polonya olmasaydı, Polonyalılar olmazdı!

SON

207816
ACZ

Gerçeküstü ve absürd tiyatronun öncüsü,
grotesk ve kara güldürü oyunların 'babası' sayılan
Alfred Jarry,
yaratmış olduğu **Übü** karakteriyle,
"insanlığın başına geçmiş olan burjuvazinin
evrensel budalalığını, akıl almaz açgözlülüğünü,
korkunç zorbalığını ve canavarlığını"
olağanüstü bir başarıyla yansıtmış ve
avangard tiyatro üzerinde derin etkiler yaratmıştır.
Kukla tiyatrosu için yazılmış olan
Kral Übü,
açık biçimi ve doğaçlamaya yatkın yapısı nedeniyle,
daha sonra kolaylıkla sahneye aktarılmıştır.

9 789758 648726

Kapak Tasarımı: Mengü Ertel